

Et usynlig marked?

En feltbeskrivelse om
gutter, menn og
transpersoner som selger
sex

Av Ulla Bjørndahl
Oslo 2010

Innhold

Forord	5
1. Innledning	6
1.1. Bakgrunn for prosjektet	6
1.2 Prosjektets forløp	7
1.2.1 Hva har vi gjort?	7
1.2.2 Hvem har vi kontaktet?	7
1.2.3 Hvem svarte på forespørselen vår?	8
1.3 Begrepsavklaring	9
1.4 Dokumentert kunnskap om mannlig prostitusjon i Norge	9
1.4.1 Omfang – tall og dokumentasjon	9
1.4.2 Gjennomgang av dokumentasjon	10
1.5 Hovedfunn – tendenser på markedet	18
2. Arenaer og aktører	19
2.1 Hvem selger sex og hvorfor?	19
2.1.1 Ulike selgere	19
2.1.2 Ulike motiver	20
2.2 Hvem kjøper?	20
2.3 Hvilke arenaer finnes og hva kjennetegner de ulike arenaene?	21
2.3.1 Internet	21
2.3.2 Utelivet	24
2.3.3 Rusmiljøer	26
2.3.4 Treffsteder for homofile	27
2.3.5 Ungdomsmiljøer	28
2.3.6 Nettverk	30
2.3.7 Transpersoner	31
2.4 De ulike byene	32
2.4.1 Stavanger	32
2.4.2 Bergen	34
2.4.3 Trondheim	36
2.4.4 Oslo	38
2.5 Menneskehandel	41
3. Ulike aktører – ulike livssituasjoner	42

3.1 Syn på egen prostitusjon	42
3.2 Relasjonen til kundene	42
3.3 Sårbarhetsfaktorer: smitte, vold og andre belastninger	43
4. Hjelpetiltak	45
4.1 Hva finnes?	45
4.2 Hvilke erfaringer og utfordringer har tiltak som har fokus på menn som selger sex?	46
4.2.1 Erfaringer med oppsøkende arbeid og individuell oppfølging	46
4.2.2 Tabu og stigma	48
4.2.3 "Usynlig" virksomhet og lukkede miljøer	50
4.3 Hva slags hjelp etterspør menn som selger sex?	51
4.4 Fokuset i hjelpeapparatet	51
4.4.1 Prostitusjonstiltakene	52
4.4.2 Øvrig hjelpeapparat	52
4.4.3 Ungdomstiltak	52
4.5 Forslag til tiltak	53
5. Kunnskapsbehov – trenger vi å vite mer?	55
5.1 Ungdom som selger sex	55
5.2 Menn og transpersoner som selger sex	55
5.3 Kundene til menn og transpersoner som selger sex	56
Kilder	57

Forord

Takk til Helsedirektoratet som så nødvendigheten i å beskrive det mannlige prostitusjonsmarkedet, og takk til Ulla Bjørndahl som sa ja til å gjøre jobben. At rapporten fikk tittelen: *Et usynlig marked – En feltbeskrivelse om gutter, menn og transpersoner som selger sex*, er ikke forunderlig. Det er nettopp en slik hovedkonklusjon rapporten må ha. Hvorfor markedet er usynlig, er det mange svar på.

Noen av oss i hjelpetiltakene hevder vi ikke har kapasitet til å jobbe med menn som selger sex, vi har allerede for mye å gjøre. Politiet har også andre prioriteringer – men en politimann uttaler at han synes det er merkelig at de heller prioriterer å ta kunder som kjøper sex av voksne kvinner enn menn som kjøper sex av gutter. Noen mener det er et så marginalt problem, om noe i det hele tatt, at vi ikke skal bruke offentlige midler på det. Noen ønsker ikke at vi skal blande oss borti områder hvor homofile har fått lov å holde på med sitt. Noen menn som kjøper sex av gutter og menn, og som per i dag gjør noe kriminelt, har liten interesse av offentlig søkelys.

Kan hende at denne delen av prostitusjonsmarkedet er usynlig også fordi det går på tvers av den tradisjonelle prostitusjonsforståelsen og utfordrer de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene i samfunnet, kanskje særlig i den delen av markedet hvor kvinner er kjøpere? Vi snakker av og til om at gutter som selger sex gjør dette fordi de vil teste ut sin seksualitet. Jeg har til gode å høre samme argumentet om jenter som selger sex.

At en del gutter og menn ikke tar skade av sin prostitusjonserfaring, tror jeg på, like mye som jeg tror at ikke alle kvinner tar skade av å selge sex. Men den offisielle, norske prostitusjonsforståelsen og politikken på området, bygger på at alle kvinner må ta skade av å jobbe som prostituert. Sexkjøpsloven er nettopp et uttrykk for at menn som kjøper, ses som overgripere og kvinner som selger er ofre. Hvorfor er det lettere å akseptere nyansene på det mannlige prostitusjonsmarkedet?

Når nå denne rapporten foreligger, vil vi håpe at vi fortsetter å se nyansene på feltet og ikke tegner et så sort/hvitt bilde som vi har av den tradisjonelle kvinnelige prostitusjon. Utfordringene blir å ikke skape flere ofre, men allikevel evne å lage hjelpetiltak som favner de som åpenbart har behov av hjelp. På dette feltet tror jeg forebygging har mye for seg. Og ikke minst bør opplæring av hjelpeapparat og politi bli en realitet.

Kineserne sier at selv en vei på tusen mil, begynner med ett skritt.

Liv Jessen
Seksjonssjef Pro Sentret

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

De siste ti årene har den offentlige prostitusjonsdebatten i Norge hatt fokus på den delen av prostitusjonsmarkedet der kvinner selger seksuelle tjenester og menn kjøper. I 2009 fikk mannlig prostitusjon mer plass i prostitusjonsdebatten, blant annet gjennom synliggjøring av PION¹ sitt arbeid med mannlig prostitusjon, medieoppmerksomheten rundt en rettssak i Bergen der en politimann hadde kjøpt sex av unge gutter, og at Brennpunkt viste dokumentaren "Menn er også horer"² på NRK i slutten av oktober 2009.

28.10.2009 deltok Pro Sentret på et møte i Helsedirektoratet om mannlig prostitusjon. På møtet ble det vedtatt at Helsedirektoratet skulle ta initiativ til igangsettelse av en felt/arenabeskrivelse. Pro Sentret og Helsedirektoratet var i etterkant av møtet i dialog om muligheten for at Pro Sentret kunne skrive en slik feltbeskrivelse. Dette resulterte i at Pro Sentret i desember 2009 sendte en søknad om tilskudd til å lage en feltbeskrivelse om mannlig prostitusjon i Norge. Pro Sentret fikk innvilget støtte til prosjektet fra Helsedirektoratet januar 2010.

I prosjektbeskrivelsen³ ble følgende hovedmål og delmål skissert:

Hovedmål

Å samle inn kunnskapen som finnes om mannlig prostitusjon i Norge med fokus på arenaer, aktører og eventuelle hjelpebehov i en systematisk feltbeskrivelse.

Delmål

Gi en kort beskrivelse av hva man vet gjennom eksisterende dokumentasjon på feltet i Norge.

Få oversikt over hvilke hjelpetiltak som finnes i Norge som jobber med mannlig prostitusjon.

Få oversikt over hvilke arenaer mannlig prostitusjon foregår på og hvilke kjennetegn disse arenaene har.

Få oversikt over hvilke aktører som finnes på markedet (både de over og under 18 år) og hvilke kjennetegn de ulike segmentene av markedet har.

Gjøre en omfangsberegning på de områdene av markedet som er tilgjengelig for å gjøre en slik beregning.

Skissere de hjelpebehov som finnes og hvilke hjelpetiltak som mangler/etterlyses

---

¹ PION er Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge

² Dokumentar om mannlig prostitusjon på NRK oktober 2009

³ Se vedlegg 1

1.2 Prosjektets forløp

1.2.1 Hva har vi gjort?

Prosjektperioden har vært fra januar til slutten av mai 2010. I denne perioden har Pro Sentret:

- Foretatt studiebesøk i Bergen, Trondheim og Stavanger
- Samlet inn kunnskap og erfaringer om mannlig prostitusjon fra politi, hjelpetiltak, forskere, organisasjoner og andre som kjenner markedet
- Fått oversikt over hvilke tilbud menn som selger sex i Norge har per dags dato
- Samlet inn kunnskap om hjelpetilbud og tiltak som etterlyses
- Laget en oversikt over eksistrenede dokumentasjon som finnes på feltet i Norge
- Talt annonser på mannlig prostitusjon på prostitusjon – og eskortesider på Internet
- Hatt en annonse fra 1. mars til 1. april på nettstedet www.gaysir.no der vi etterlyste kunnskap om mannlig prostitusjon
- Skrevet denne rapporten

1.2.2 Hvem har vi kontaktet?

I forhold til å samle inn kunnskap om mannlig prostitusjon har vi vært nødt til å avgrense oss noe når vi skulle kontakte tiltak, politi, forskere, organisasjoner og andre i Norge på grunn av kort prosjektperiode. Følgende ble kontaktet via telefon/ e-post med en forespørsel om å dele erfaringer og kunnskap med oss:

Organisasjoner og hjelpetiltak

Oslo

Helseutvalget for bedre homohelse, Helsestasjonen for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom, Barnevernsvakta i Oslo, ROSA, Nadheim, Uteseksjonen, utekontaktene, Sex og samfunn, Olafia klinikken, LLH, Brynsenglegene, Aksept, Hiv Norge, Kirkens Bymisjons helsesenter for papirløse migranter, Støttesenter for misbrukte menn, PION, alle asylmottak for voksne og enslige mindreårige i Oslo og Akershus, Øyvind Mostue (tidligere ansatt på Pro Sentret), Røde Kors Oslo, TOT i Oslo, KOM prosjektet, Redd Barna, Organisasjonen for private barnevernstiltak, Reform – ressurscenter for menn, African Youth, Institutt for klinisk sexologi, NOAS, 24sju, Fagrådet innenfor rusfeltet, =lik Oslo, Fransiskushjelpen, Harry Benjamin ressurscenter, Foreningen for transpersoner

Bergen

Barnevernsvakta, Utekontakten, LLH, Arna asylmottak, Kirkens Bymisjon, Straxhuset, Mottaks- og kompetansesentret for integrering av innvandrere og flyktninger i Bergen kommune

Trondheim

Barnevernsvakta, Utekontakten, LLH, Trondheim asylmottak, koordinator for prostitusjon og menneskehandel i Trondheim kommune, SUBrosa, Ung Pro ved Kirkens Bymisjon, Ungdomsenheten

Stavanger

Uteseksjonen, LLH, Stavanger asylmottak, Dale asylmottak, Albertine og gatepresten fra Kirkens Bymisjon, K46, Rehabiliteringsseksjonen

Andre byer

Ulike incestsentre i Norge

Politi

Kripos, STOP gruppa i Oslo, strategisk analyse ved Oslo politidistrikt, avdeling for forebyggende arbeid ved Grønland, Majorstua, Manglerud, Sentrum og Stovner politistasjon i Oslo, politiposten på Oslo S, vold og sedelighetsseksjonen ved Hordaland politidistrikt, EXIT gruppa i Bergen, avdeling for organisert kriminalitet i Trondheim, avdeling for forebyggende arbeid i Trondheim, URO/U18 i Stavanger, en etterforsker på seksuelt misbruk og drap ved Rogaland politidistrikt og prostitusjonsgruppen ved Stavanger politistasjon.

Forskningsmiljøer

FAFO, NOVA

Diverse

Hercules sauna, SLM, Bamsekubben, utestedet London, www.gaysir.no, Brennpunkt, club4shop

1.2.3 Hvem svarte på forespørselen vår?

Følgende svarte på henvendelsene våre enten på telefon, e-post eller avtalt møte:

Helseutvalget for bedre homohelse, Barnevernsvakta i Oslo, Trondheim og Bergen, Nadheim, Uteseksjonen i Oslo og Stavanger, utekontaktene i Oslo, Bergen og Trondheim, Sex og samfunn, Olafia klinikken, LLH, Brynsenglegene, Aksept, Kirkens Bymisjons helsesenter for papirløse migranter, Støttesenter for misbrukte menn, PION, Hvalstad transittmottak, Hvalstad ordinære mottak, Øyvind Mostue (tidligere ansatt på Pro Sentret), TOT i Oslo, KOM prosjektet, Redd Barna, Reform – ressurscenter for menn, African Youth, Institutt for klinisk sexologi, NOAS, 24sju, Fagrådet innenfor rusfeltet, Barnevernsvakta, Utekontakten, LLH, Arna asylmottak, Kirkens Bymisjon, Straxhuset, Mottaks- og kompetansesentret for integrering av innvandrere og flyktninger i Bergen kommune, LLH i Oslo, Bergen og Trondheim, Trondheim asylmottak, koordinator for prostitusjon og menneskehandel i Trondheim kommune, SUBrosa, Ung Pro ved Kirkens Bymisjon, Ungdomsenheten i Trondheim kommune, Stavanger asylmottak, Dale asylmottak, Albertine og gatepresten fra Kirkens Bymisjon, K46, Rehabiliteringsseksjonen i Stavanger kommune, FAFO, NOVA, Hercules sauna, SLM, utestedet London, www.gaysir.no, Brennpunkt, club4shop, Kripos, STOPP gruppa i Oslo, strategisk analyse ved Oslo politidistrikt, avdeling for forebyggende arbeid ved Grønland, Majorstua, Manglerud, Sentrum og Stovner politistasjon i Oslo, politiposten på Oslo S, vold og sedelighetsseksjonen ved Hordaland politidistrikt, EXIT gruppa i Bergen, avdeling for organisert kriminalitet i Trondheim, avdeling for forebyggende arbeid i Trondheim, URO/U18 i Stavanger, en etterforsker på seksuelt misbruk og drap ved Rogaland politidistrikt og

prostituçõesgruppen ved Stavanger politistasjon, Incestsentret i Follo, Støttesenter mot incest i Oslo, Evas støttesenter mot incest, Støttesenter mot incest i Oslo, Støttesenter mot incest i Hordaland, Foreningen for transpersoner, Harry Benjamin ressurscenter

1.3 Begrepsavklaring

Pro Sentret definerer prostitusjon som kjøp og salg av seksuelle tjenester. Prostitusjon involverer minst to parter, en kjøper og en selger. I prostitusjonen er vederlaget eller betalingen en forutsetning for ytelsen⁴.

Denne rapporten ser på både menn over 18 år og gutter under 18 år som selger seksuelle tjenester. Erfaringsmessig forekommer ungdomsprostituasjon ofte mer i gråsonen av det vi ellers omtaler som prostitusjon og vederlaget er ofte andre ting enn penger, for eksempel klær, rusmidler, kontantkort etc. Når vi i denne rapporten omtaler gutter under 18 år benytter vi oss derfor av samme definisjon som Hegna og Pedersen (2002) la til grunn i sin rapport om ungdom som solgte seksuelle tjenester: *seksuelle tjenester som byttes eller selges mot varer, tjenester eller penger, og hvor den som yter den seksuelle tjenesten er under 18 år* (Hegna og Pedersen 2002:14). Denne definisjonen har samme meningsinnhold som den første definisjonen, men tydeliggjør at vederlaget kan være mer enn penger.

1.4 Dokumentert kunnskap om mannlig prostituasjon i Norge

1.4.1 Omfang – tall og dokumentasjon

Det finnes svært begrenset dokumentert kunnskap om mannlig prostituasjon i Norge, og den dokumenterte kunnskapen som finnes indikerer at mannlig prostituasjon har et begrenset omfang.

Når det gjelder menn over 18 år finnes det ingen ny kvantitativ forskning. I 2008 gjennomførte Folkehelseinstituttet en seksualvaneundersøkelse i den norske befolkningen (Skilbrei og Tveit 2008), men det ble aldri publisert noen rapport på grunn av lav responsrate (Møllhausen 2009). De siste kvantitative tallene vi har er fra seksualvaneundersøkelsen fra 1992. Da svarte 1 % av mennene som deltok at de hadde solgt seksuelle tjenester (Hegna og Pedersen 2002:53).

I forhold til ungdom som har erfaring med salg av seksuelle tjenester finnes det flere kvantitative undersøkelser fra NOVA⁵ og Trondheim. I undersøkelsene som har blitt gjort de siste årene svarer betraktelig flere gutter enn jenter at de har erfaring med å selge seksuelle tjenester (Hegna og Pedersen 2002, Trondheim kommune 2005, Mossige og Abrahamsen 2010). Antall gutter som svarer at de har prostituasjonserfaring varierer i undersøkelsene og ligger mellom 2,1 % og 5,4 %. I 2007 publiserte NOVA en del resultater fra en ungdomsundersøkelse om vold og

---

⁴ http://www.prosentret.no/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=37

⁵ Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

overgrep. Undersøkelsen ble gjennomført på 67 videregående skoler i Norge og 7033 elever deltok (Mossige og Stefansen 2007). I denne undersøkelsen ble det stilt spørsmål om både erfaringer med og holdninger til prostitusjon. Prostitusjonstallene fra undersøkelsen har foreløpig ikke blitt analysert og publisert på grunn av manglende kapasitet.

Når det gjelder kvalitativ forskning og dokumentasjon finnes det noen bidrag i Norge. En del av disse gjennomgås i punkt 1.4.2.

1.4.2 Gjennomgang av dokumentasjon

Mannlig prostitusjon – en studie av fem menn som har erfaring fra salg av seksuelle tjenester

Trine Møllhausen, masteroppgave i sosiologi, UiO, 2009

Denne masteroppgaven har fokus på hvordan menn med erfaring fra salg av seksuelle tjenester forholder seg til eget sexsalg samt hvordan de forholder seg til samfunnets syn på prostitusjon. Oppgaven bygger på kvalitative intervjuer med fem menn, både heterofile og homofile, som har erfaring med å selge sex til kvinner og menn. Informantene hadde tre motiver for å selge seksuelle tjenester: det økonomiske, det sosiale og det seksuelle. For fire av de fem mennene var det seksuelle et viktig motiv for å selge seksuelle tjenester. Samtlige opplevde at de hadde gått inn i prostitusjonen frivillig.

Oppgaven diskuterer hvorfor mannlig prostitusjon blir viet så lite oppmerksomhet fra hjelpeapparatet og det offentlige. Et sentralt spørsmål er om samfunnet anser mannlig prostitusjon som et sosialt problem på linje med den kvinnelige prostitusjonen eller om det er de mannlige prostituertes ønske om anonymitet som skaper usynligheten av fenomenet i samfunnet. Oppgaven trekker også inn kundene som en mulig forklaring på usynliggjøringen.

Två manliga prostitusjonskarriærer

Inger Bjørne-Fagerli, masteroppgave i pedagogikk, UiO, 2007

Oppgaven har fokus på hvordan mannlige prostitusjonskarrierer kan se ut og følger to menns prostitusjonskarrierer gjennom å se på veien inn i prostitusjon, livet som prostituert og veien ut av prostitusjonen.

Mennene som ble intervjuet beskrev seg begge som ressurssterke menn som selv valgte å selge sex. Motivene de oppga for å selge sex var at de ønsket spenning og penger. Begge informantene solgte i hovedsak sex til menn, hvorav en identifiserte seg som homofil og en som bifil. Motivene de oppga for å slutte å selge sex var for den ene at han opplevde en ubehagelig episode, mens den andre sluttet fordi han ble fengslet.

Gategutt eller gigolo? En studie av fire menn som selger sex
Elin Kippe, hovedoppgave i kriminologi, UiO, 20000

Hovedoppgaven bygger på intervjuer av fire menn som selger sex til kvinner og menn og har fokus på hvordan mennene skaper meningsinnhold i det å være prostituert.

Informantene til Kippe så både positive og negative sider ved å være i prostitusjon, og et viktig funn var at mennenes forhold til prostitusjon var fylt av paradokser. Mennene hadde ulike syn på hvor grensene for prostitusjon gikk og på hvor i prostitusjonspyramiden de befant seg. Oppgaven viser også at mennene var opptatt av at kundene deres var fornøyde, og at de hadde en form for "yrkesstolthet". Et viktig fokus i oppgaven er strategiene mennene benytter seg av for å ivareta sin maskulinitet.

Gutteprostitusjon i Oslo og Bakgater

Arne-Harald Hanssen, mellomfagsoppgave i kriminologi, UiO, 1984
Cecilie Høigård Og Liv Finstad, 1986

Hanssens mellomfagsoppgave beskrev prostitusjonsmiljøet rundt Østbanen i Oslo. Metoden han benyttet seg av var deltakende observasjon og intervjuer. Fokuset var å vise hvordan salg og bytte av seksuelle tjenester foregår mellom yngre gutter og eldre menn. Mange av de unge guttene som solgte sex hadde rusproblemer og andre sosiale problemer.

I boka "Bakgater" har Høigård og Finstad skrevet et kapittel som beskriver salg av sex mellom gutter og menn. De har brukt intervjuer som metode i tillegg til å benytte seg av Hanssens datamateriale. Høigård og Finstad ser på likhetene og forskjellene mellom kvinnelig og mannlig prostitusjon. Forskjellene finner de særlig i forhold til at guttene har en sterkere rolle i forhold til kundene, og at de ikke rapporterer om kundevold. I tillegg hevder forfatterne at guttene ikke tar like mye skade av prostitusjonen som kvinnene, at de har et større sosialt miljø enn kvinnene, og at de har kortere prostitusjonskarrierer.

Mannlig prostitusjon i Bergen 1999-2001. Rapport fra Felix prosjektet
Asle Tonestad og Anette Abrahamsen, 2002

Rapporten er en oppsummering av erfaringene Kirkens Bymisjon i Bergen gjorde i "Felixprosjektet". "Felixprosjektet" skulle kartlegge mannlig prostitusjon i Bergen fra 1999-2001, samt gi unge menn i prostitusjonsmiljøet et tilbud om veiledning, hjelp til økt livskvalitet og hindre helsenedbrytende atferd. Målet med prosjektet var også å avmystifisere mannlig prostitusjon, og erstatte fordommer med innsikt og viten.

Rapporten viser at det var vanskelig å komme i kontakt med mannlige prostituerte i Bergen gjennom oppsøkende arbeid på ulike steder i sentrumsområdene. På tross av langvarig oppsøkende arbeid gjennom hele prosjektperioden kom ikke Felixprosjektet i kontakt med menn som solgte sex gjennom oppsøkende arbeid. Annonsering i media førte heller ikke til at mannlige prostituerte tok kontakt, med unntak av 3 gutter/menn.

I prosjektperioden ble det gjennomført en spørreundersøkelse som ble sendt ut til ulike hjelpeinstanser i Bergen. Av 131 utsendte spørreskjemaer ble 61 returnert, hvorav 20 av de som svarte hadde kontakt med menn med prostitusjonserfaring.

Rapporten konkluderer med at kartleggingen har vært vanskelig, både fordi hjelpeapparatet vet lite om fenomenet, og fordi miljøene er lukket. Begrunnelsen som oppgis er at mannlig prostitusjon er svært tabubelagt, og at fordommer mot mannlig prostitusjon og kundenes behov for anonymitet gjør at behovet for å holde aktiviteten skjult for omverden er svært viktig.

Rapport fra prosjekt. Å nå gutter som prostituerer seg for å muliggjøre Hiv-forebyggende arbeid

Asbjørn Solevåg og Margareth Isachsen, 1993

Rapporten oppsummerer et toårig prosjekt som hadde fokus på gutter som solgte sex. Gjennom prosjektet fant de ut at det ikke finnes en typisk "gutteprostituert", og at prostitusjonen oppleves forskjellig for ulike personer. Rapporten viser at mange debutterer i prostitusjon i ung alder og at motivet ofte kan være økonomisk, men også spenning og seksuell tilfredsstillelse. Noen brukte også prostitusjonen til utforske egen seksualitet. Kundene var som oftest eldre menn.

Et viktig poeng i rapporten er at prostitusjonen ofte foregår på steder der mange mennesker ferdes og at den ofte er usynlig for omverden, men at de involverte partene kom raskt i kontakt med hverandre gjennom koder og blikk.

Sex for overlevelse eller skyggebilder av kjærlighet. Ungdom under 18 år som selger seksuelle tjenester

Kristinn Hegna og Willy Pedersen, 2002

I denne rapporten ser forskerne på de dataene fra "Ung i Oslo" i 1996 som dreier seg om prostitusjon. "Ung i Oslo" ble gjennomført på 95 skoler med 11 425 elever fra 8. og 9. klasse på grunnskolen samt 1. klasse på videregående. Undersøkelsen viste at 1,4 prosent hadde utført seksuelle tjenester mot betaling. Betraktelig flere gutter (2,1 % enn jentene (0,6 %) svarte ja på dette spørsmålet.

Blant guttene som svarte ja på at de hadde solgt seksuelle tjenester var det mer utbredt med høyt alkoholkonsum og samlivsbrudd i familien. Atferdsproblemer, høyere forbruk av rusmidler, positiv holdning til homofili og opphold i sentrum om kveld/natt var også variabler som gikk igjen hos guttene med sexsalgserfaring.

Ungdomsundersøkelsen. Hovedrapport 2005

Trondheim kommune, 2006

Rapporten oppsummerer resultatene fra en undersøkelse som ble gjennomført blant 6273 skoleungdom mellom 13 og 17 år i Trondheim i 2005. 3,5 % av ungdommene svarte at de hadde utført seksuelle tjenester mot betaling en eller flere ganger. Også i denne undersøkelsen oppga dobbelt så mange gutter enn jenter at de hadde solgt seksuelle tjenester, og tre ganger så mange gutter enn jenter svarte at de hadde solgt over 10 ganger.

Blant de som hadde prostitusjonserfaring var det blant annet variabler som bruk av rusmidler, mobbing, dårlig kosthold, ensomhet og lite tid med familien som gikk igjen (Johansen 2010).

Ung HiT, Ungdomsundersøkelsen. Hoverapport 2009
Trondheim kommune, 2010

Rapporten oppsummerer resultatene fra en ungdomsundersøkelse som ble gjennomført i 2009. I undersøkelsen deltok 3279⁶ elever fra 9. klasse på ungdomsskolen og 1. og 2. trinn på videregående. I undersøkelsen svarte 2,5 % av elevene fra videregående skole og 1,6 % fra ungdomsskolen at de i løpet av det siste året hadde utført seksuelle tjenester mot betaling. I motsetning til 2005 får vi ikke oppgitt fordelingen mellom kjønnene i denne rapporten.

Bytte, kjærlighet og overgrep. Seksualitet blant ungdom i randsonen
Camilla Jordheim Larsen og Willy Pedersen, 2005

Rapporten bygger på 60 kvalitative intervjuer med unge mennesker som enten hadde falt ut av det vanlige skoleverket, tilbrakt tid i Oslo sentrum eller vært i behandling for rusproblemer. Et av funnene i rapporten var at ungdom med rusproblemer har langt større risiko enn andre for å bli utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet og overgrep, og at gutter var lite bevisste på seg selv som seksuelt attraktive for voksne.

I forhold til seksuelle bytterelasjoner fortalte mange gutter at de tilbrakte mye tid hos "menn i nabolaget" hvor de kunne finne på morsomme ting og få penger, røyk og alkohol. Forskerne antok at de foregikk utveksling av seksuelle tjenester mellom mindreårige og voksne i slike relasjoner. Det var kun gutter med utstrakt ruserfaring eller rusproblemer som hadde kjennskap til slike menn. En hypotese i rapporten er at gutteprostitusjon foregår i uklare blandingsformer og i kortere perioder i tenårene.

The Baltic Sea Regional Study on Adolescents' Sexuality. Resultater fra den norske delen av studien
Svein Mossige og Solveig Abrahamsen, 2007 (Norsk oversettelse av to artikler i NOVA-rapport 18/07)

Artiklene presenterer de norske resultatene fra en norsk skoleundersøkelse som ble gjennomført blant ungdom i siste trinn på videregående skole høsten 2003/våren 2004. 4911 elever i 3. klasse fra 41 videregående skoler i de 9 største regionene i Norge deltok.

I undersøkelsen ble informantene bedt om å rapportere om hva slags seksuelle tjenester de kunne se for seg å gjøre mot betaling i fremtiden og om de ville akseptere at andre gjorde det. En langt større andel av guttene (mer enn fem ganger høyere enn jentene i halvparten av de seksuelle aktivitetene) svarte at de kunne tenkt seg det selv, og majoriteten av guttene kunne akseptere at andre gjorde det.

---

⁶ I undersøkelsen var også 6. klasse på barneskolen med. Disse er ikke tatt med i antallet vi oppgir her ettersom prostitusjonstillene i rapporten kun gjelder ungdomsskole og videregående.

Informantene ble i to ulike spørsmål spurt om de noen gang hadde byttet seksuelle tjenester mot betaling. Kun én prosent svarte bekreftende på begge spørsmålene. Avhengig av alder svarte mellom 2,8 % og 5,4 % av guttene "ja" minst en gang. Andelen av gutter som hadde sexsalgserfaring økte med alderen.

Under følger tabeller som viser resultatene fra gutters holdninger til å utføre seksuelle handlinger mot betaling.

Tabell 1: Gutters holdninger til å utføre seksuelle handlinger for betaling i forhold til alder⁷

	Alder	Kan tenke deg å gjøre i fremtiden		Kan akseptere at noen andre gjør det		Totalt N
		Ja	Nei	Ja	Nei	
Vise frem kjønnsorgan for andre mot betaling	17 år	13,2	80,9	55,9	38,2	288
	18 år	12,4	83,7	55	40,4	1397
	19 år	15,7	78,5	57,4	36,8	223
Delta i nakenfotografering eller filming mot betaling	17 år	12,5	81,9	64,9	29,2	288
	18 år	11,5	84,4	65	30,6	1397
	19 år	13,9	79,8	64,1	29,6	223
Vise frem onanering mot betaling	17 år	5,9	88,2	43,1	51,7	288
	18 år	5,6	90,4	46,1	49,5	1397
	19 år	6,3	87,4	43,5	49,8	223
Gjennomføre munnsex for betaling	17 år	8,7	85,4	50	44,8	288
	18 år	9,2	86,8	51,5	44,3	1397
	19 år	12,6	81,2	53,8	40,4	223
Gjennomføre samleie for betaling	17 år	11,5	81,9	52,1	42	288
	18 år	9,8	86,3	51,3	44,5	1397
	19 år	12,1	81,6	53,8	39,9	223
Gjennomføre analsex for betaling	17 år	3,5	90,2	44,4	49,7	288
	18 år	4,2	91,8	44,2	51,7	1397
	19 år	5,4	88,3	47,5	46,6	223
Bli fotografert eller filmer mens du utfører seksuelle handlinger for betaling	17 år	8,3	85,4	61,5	33,3	288
	18 år	8,5	87,7	58,4	37,5	1397
	19 år	9	84,7	58,3	35,9	223

⁷ Tabellen gjengir deler av det som gjengis i tabell nr 11 (side 13) i Mossige og Abrahamsens rapport. Antall som ikke har svart på spørsmålet er ikke oppgitt i denne tabellen, men i Mossige og Abrahamsen sin tabell.

Tabell 2: Gutters erfaringer med typer av seksuelle tjenester mot betaling i forhold til alder ⁸

	Har noen gang gjort dette...			
	Alder	Ja	Nei	Totalt N
Vise andre ditt kjønnsorgan for andre mot betaling	17 år	1,7	92,7	288
	18 år	2,1	94,1	1397
	19 år	1,8	93,7	223
Latt deg bli fotografert eller filmet naken mot betaling	17 år	2,4	91,3	288
	18 år	1,2	94,7	1397
	19 år	1,8	93,7	223
Vist andre at du onanerer mot betaling	17 år	1,4	93	288
	18 år	0,9	94,9	1397
	19 år	1,8	93,3	223
Hatt munnsex mot betaling	17 år	1,7	92,7	288
	18 år	1,5	94,4	1397
	19 år	3,1	91	223
Hatt samleie mot betaling	17 år	2,4	91,7	288
	18 år	1,4	94,6	1397
	19 år	3,6	91	223
Hatt analsex mot betaling	17 år	1,7	92,7	288
	18 år	0,7	95,3	1397
	19 år	2,7	91,9	223
Latt deg bli fotografert eller filmet mens du utfører seksuelle handlinger mot betaling	17 år	1,4	92,4	288
	18 år	0,7	95,2	1397
	19 år	1,3	93,3	223

⁸ Tabellen gjengir deler av det som gjengis i tabell nr 16 (side 17) i Mossige og Abrahamsens rapport. Antall som ikke har svart på spørsmålet er ikke oppgitt i denne tabellen, men i Mossige og Abrahamsen sin tabell.

Tabell 3: Gutters erfaringer med å ha tilbudt seksuelle tjenester mot betaling i forhold til alder⁹

Alder	Svart "ja" på begge spørsmålene	Svart "ja" på ett av spørsmålene	Svart "nei" på begge spørsmålene	Totalt N
17 år	0,7	2,8	88,9	288
18 år	0,6	3,4	90,3	1397
19 år	1,3	5,4	86,6	223

---

⁹ Tabellen gjengir deler av det som gjengis i tabell nr 15 (side 16) i Mossige og Abrahamsens rapport. Antall som ikke har svart på spørsmålet er ikke oppgitt i denne tabellen, men i Mossige og Abrahamsen sin tabell

1.5 Hovedfunn – tendenser på markedet

Det er viktig å understreke at denne rapporten ikke nødvendigvis beskriver hele det mannlige prostitusjonsmarkedet. Rapporten presenterer kunnskapen vi samlet inn fra januar og ut mai 2010. Sannsynligheten er stor for at vi i denne perioden ikke har fått kjennskap til alle delene av markedet. Det er også sannsynlig at noen aktører på feltet ikke vil kjenne seg igjen i rapporten ettersom det mannlige prostitusjonsmarkedet er differensiert og sammensatt.

Intensjonen med rapporten var å samle inn kunnskapen som finnes om mannlig prostitusjon i Norge. *Et viktig funn i rapporten er at det er mye vi ikke vet om det mannlige prostitusjonsmarkedet.* Vi håper denne rapporten kan bidra til en økende interesse for temaet i det norske samfunnet, og at forskermiljøene inspireres til å ville se nærmere på mannlig prostitusjon. Samtidig håper vi at rapporten medfører at hjelpetiltakene vil jobbe mer aktivt med denne delen av prostitusjonsmarkedet.

Noen av tendensene vi har fått kjennskap til gjennom dette arbeidet er følgende:

- Markedet er differensiert med flere ulike arenaer og ulike aktører i forskjellige livssituasjoner
- Mannlig prostitusjon er tabulagt og stigmatisert
- Internet er den største arenaen for kontaktetablering for mannlig prostitusjon
- Bifile menn peker seg ut som den største kundegruppen til menn som selger sex
- Menn som selger sex benytter seg av ulike metoder og strategier for å nå kunder, ut fra hvilken arena de selger sex på og hvilke kundegruppe de henvender seg til
- På deler av det mannlige prostitusjonsmarkedet er ung alder og ungt utseende svært ettertraktet
- Menn som selger sex opplever press fra kundene på å selge seksuelle tjenester uten kondom
- Mye tyder på at majoriteten av gutter og menn med prostitusjonserfaring har mer sporadiske salgserfaringer og kortere prostitusjonskarrierer enn kvinner med prostitusjonserfaring
- Forskingen viser at betraktelig flere mindreårige gutter enn jenter oppgir at de har prostitusjonserfaring
- Forsking viser at betydelig flere mindreårige gutter enn jenter har en positiv holdning til å selge sex og til at andre gjør det
- Politiets innsats retter seg kun mot den delen av det norske prostitusjonsmarkedet der kvinner selger sex til menn
- Det er behov for en større sosial- og helsefaglig innsats rettet mot det mannlige prostitusjonsmarkedet
- Det er behov for mer kunnskap om mannlig prostitusjon i det hjelpeapparatet som kan møte på gutter og menn med prostitusjonserfaring
- Pro Sentrets erfaringer med denne feltbeskrivelsen er at det er vanskelig å få ulike miljøer (inkludert hjelpeapparatet) til å ville se og snakke om mannlig prostitusjon

2. Arenaer og aktører

Det mannlige prostitusjonsmarkedet er differensiert. I arbeidet med denne rapporten har vi forsøkt å få en oversikt over markedet, de ulike arenaene prostitusjonen foregår på og hva som kjennetegner de ulike arenaene, hvem som selger og hvem som kjøper og hvordan situasjonen er i Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger.

Vi kan med ganske stor sikkerhet si at vi ikke har fått oversikt over hele markedet og heller ikke hele kompleksiteten i det. Det som presenteres under baserer seg på informasjon vi har samlet inn og gir en *oversikt over kunnskapen vi har samlet om markedet i forbindelse med denne feltbeskrivelsen, ikke nødvendigvis hele markedet.*

2.1 Hvem selger sex og hvorfor?

På det mannlige prostitusjonsmarkedet er det gutter og menn i ulike livssituasjoner som selger sex. I tillegg finnes det en del transpersoner. Om transpersoner definerer seg som menn eller kvinner vil variere, og det blir derfor feil å omtale dem konsekvent som mannlige eller kvinnelige prostituerte.

2.1.1 Ulike selgere

Det finnes ingen "typisk" mannlig prostituert. I denne rapporten vil vi se på forskjellige aktører med utgangspunkt i nasjonalitet, seksuell orientering, kundegruppe og alder. Ulike selgere blir dermed:

- Gutter under 18 år
- Menn over 18 år
- Homofile menn/gutter
- Bifile menn/gutter
- Heterofile menn/gutter
- Transpersoner
- Par (enten par bestående av mann/kvinne eller mann/mann)
- Norske menn/gutter
- Utenlandske menn/gutter
- Fastboende menn/gutter
- Reisende/ turister
- Migranter
- Menn/gutter/transpersoner som selger sex til par
- Menn/gutter/transpersoner som selger sex til kvinner
- Menn/gutter/transpersoner som selger sex til menn
- Menn/gutter/transpersoner som selger sex til begge kjønn og/eller par

Listen over er ikke ment som ekskluderende kategorier. De fleste mannlige prostituerte i Norge vil nok gå inn i to eller flere av kategoriene over. Det kan for eksempel være en bifil mann over 18 år som er turist i Norge og selger sex til par, eller en norsk, homofil gutt under 18 år som selger sex til menn. Meningen med listen

over blir således å vise mangfoldet og differensieringen i markedet, fremfor å kategorisere.

2.1.2 Ulike motiver

Når man skal se på ulike personer som selger sex på et sammensatt marked er det også viktig å nevne ulike motiver for å selge sex som finnes innad i gruppen. Motivene vil selvfølgelig variere fra person til person og ofte også for enkeltpersoner i ulike faser av prostitusjonskarrieren. Vanlige motiver vil være:

- Penger
- Sex
- Vennskap/ sosial omgang
- Rusmidler
- Klær, ting, gaver, reiser
- Omsorg, bekreftelse og oppmerksomhet
- Spenning
- Utforskning av egen seksualitet/ eksperimentere seksuelt
- Livsopphold, mat og husly
- Tvang

2.2 Hvem kjøper?

I Norge finnes det ingen kvantitative undersøkelser på hvor mange som har kjøpt sex av menn og heller ikke på hvem som kjøper sex av menn. På lik linje med det kvinnelige prostitusjonsmarkedet finnes det nok mange ulike kunder med hensyn til alder, kjønn, seksuell orientering, sivilstatus og sosioøkonomisk bakgrunn.

I 2002 oppgav 13,1 % av norske menn og 0,3 % av norske kvinner at de har kjøpt sex en eller annen gang i livet (Træen, Stigum og Magnus 2003). Om disse personene hadde kjøpt sex fra menn eller kvinner ble de ikke spurt om. En surveyundersøkelse i Danmark så på sexkjøpserfaring i forhold til seksuell orientering. I denne undersøkelsen svarte 12 % av de homofile mennene, 38 % av de bifile mennene og 15 % av de heterofile mennene at de hadde kjøpt sex, mens 1 % av de heteroseksuelle kvinnene svarte at de hadde kjøpt sex (Gransel og Hansen 2009:27). Om det var kvinner eller menn de hadde kjøpt sex fra kom ikke frem i rapporten.

Denne feltbeskrivelsen har ikke tatt sikte på å lage en "typisk" kundeprofil, men vi har sett på hvem som kjøper sex med hensyn til kjønn og seksuell orientering. Kundene mannlige prostituerte betjener er både kvinner, menn og par med både homofil, heterofil og bifil orientering.

Flesteparten av informantene våre i arbeidet med denne feltbeskrivelsen har pekt ut bifile menn som den største kundegruppen til mannlig prostituerte. Blant de 8 mennene vi var i kontakt med i forbindelse med annonsen på www.gaysir.no beskrev de den vanligste kunden som en bifil mann over 35 år som enten er singel eller lever i et heterofile parforhold og har god økonomi.

2.3 Hvilke arenaer finnes og hva kjennetegner de ulike arenaene?

2.3.1 Internet

Internet er den største arenaen for kontaktetablering mellom mannlige prostituerte og kundene deres. Denne arenaen er både diskret, tilgjengelig, man kan være anonym, og man kan nå ut til mange på relativt kort tid.

På Internet finner man annonser der menn selger sex både til kvinner, menn og par, men også annonser der menn søker gutter eller menn de kan kjøpe sex av. Et generelt inntrykk er at kontakten mellom selger og kunde raskt flytter seg fra den opprinnelige arenaen på nettet til MSN Messenger¹⁰, e-post eller mobil. Etter at avtalen om kjøp og salg er inngått, foregår selve prostitusjonshandlingen på ulike steder. De vanligste treffstedene ser ut til å være hotell, hjemme hos kjøper, hjemme hos selger/ i leilighet selger disponerer, i bil, på sauna eller andre treffsteder.

På Internet er det i hovedsak to arenaer mannlige prostitusjon formidles på:

- eskorte- og prostitusjonsnettsider
- nettsider der annen kontaktetablering også skjer: dating- og sextreffsider, nettsamfunn, sider for sms/chat og lignende

Eskorte – og prostitusjonsnettsider

Eskorte og prostitusjonsnettsider er den største kvinnelige prostitusjonsarenaen i Norge (Jessen 2010). Det finnes til en hver tid 3-4 nettsider med relativt mange kvinnelige annonserer for prostitusjon, samt noen flere nettsider med et mindre antall annonser (Tveit og Skilbrei 2010). Slike nettsider kommer og går og hvor mange som finnes på markedet vil variere til en hver tid.

På sidene der det annonseres for kvinnelig prostitusjon finner vi få mannlige prostituerte, mens transpersoner benytter seg noe mer av disse sidene. Fra 1. januar 2010 til 15. mai 2010 har Pro Sentret registrert 16 ulike transpersoner med ulike telefonnumre som annonserer på de 7 største nettsidene for kvinnelig prostitusjon i Norge. På de samme nettsidene har vi kun registrert annonser for 3 menn med ulike telefonnumre.

De to største annonsesidene for mannlige prostitusjon i Norge ser ut til å være de internasjonale nettsidene www.gayromeo.com og www.escupido.com¹¹. I tillegg finnes det noen mindre nettsider der det forekommer noe annonsering.

Med en ukes mellomrom i mai (19. mai og 26. mai) har Pro Sentret registrert alle annonsene på de to nettsidene som ser ut til å være de største for mannlige prostitusjon i Norge. Til sammen fant vi 49 annonser for 47 personer. 42 av annonsene gir inntrykk av å være én annonsør (5 av annonsørene hadde annonser

---

¹⁰ MSN Messenger er en lyn-melding tjeneste på Internet som brukes til chatting og webkamera samtaler

¹¹ Nettsiden www.eskorte.net inneholder også 22 annonser. Vi har valgt å ikke ta med denne nettsiden i våre beregninger fordi nettsiden inneholder mange gamle og utdaterte annonser. Nettsiden er på mange måter identisk med nettsiden www.escortedate.no (Tveit og Skilbrei 2008:29), men www.escortedate.no inneholder færre og nyere annonser enn www.eskorte.net og er kjent for å være en dumpingplass for annonser fra den andre siden. I perioden vi har jobbet med rapporten har vi ikke funnet annonser for mannlige prostitusjon på www.escortedate.no, og vi antar derfor at de 22 annonsene på www.eskorte.net er utdatert.

på begge nettsidene), mens en annonse presenterer 2 ulike menn og en annonse er for 3.

Den første gangen (19. mai) fant vi 39 ulike annonser på de to nettsidene (egentlig fant vi 44 ulike annonser, men vi har her valgt å trekke fra 5 annonser fordi de var samme person, men på begge nettsidene). Andre gang vi registrerte (26. mai) fant vi 31 ulike annonser. 4 av annonsene vi registrerte andre gang (26.mai) var nye siden vi registrerte første gang (19. mai).

Alderen annonsørene oppgir varierer mellom 20 og 65 år. 35 av de til sammen 47 mennene oppgir å være i 20-årene, 10 oppgir å være i 30-årene, mens 1 er 55 år og 1 er 65 år. De aller fleste annonsørene er altså i 20-årene. 28 av dem oppgir at de er homofile, 16 at de er bifile og 3 oppgir ikke orientering. Det er rimelig å anta at de som oppgir seg selv som homofile kun selger sex til menn, mens de som oppgir seg som bifile selger til begge kjønn.

De aller fleste mennene som annonserer oppgir e-postadresser som kontaktinformasjon. 16 av mennene oppgir telefonnummer. 9 av disse telefonnumrene er norske, mens de andre er med retningsnummer til Sverige, Storbritannia, Spania, Singapore og Serbia/Montenegro¹². Inntrykket nettsidene gir er at noen av annonsørene (både norske og utenlandske) er fastboende i Norge (i hovedsak Oslo, men noen er også i andre byer og noen reiser rundt i landet), mens andre kommer fra andre land og er i Norge over kortere eller lengre perioder. Det virker som majoriteten av annonsørene på disse nettsidene har utenlandsk nasjonalitet.

Det er vanskelig med sikkerhet å anslå hvor mange menn som annonserer for salg av seksuelle tjenester i Norge på eskorte- og prostitusjonsnettsider, men et forsiktig estimat vil være at det i løpet av mai 2010 var mellom 40 og 50 menn og cirka 15 transpersoner som annonserte for salg av seksuelle tjenester på disse nettsidene.

Andre nettsider

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har både politi, menn med prostitusjonserfaring, hjelpetiltak og andre organisasjoner pekt på nettsider for uformell kontaktetablering som den største arenaen for mannlig prostitusjon. Nettsider som nevnes er blant annet www.eros.no, www.gay.no, www.mulitchat.no , www.hemmelig.com, www.nettby.no og www.gaysir.no .

Å få oversikten over mannlig prostitusjon på slike nettsider er så å si umulig. For det meste brukes det koder mellom kjøper og selger, og det er sjelden det står ordet prostitusjon i annonsene eller profilene på slike sider. Typiske koder kan være dollartegnet "\$" i profilen, at man "tenner på rike menn" eller "søker sjenerøse menn".

---

¹² Disse landene har samme retningsnummer

På nettsiden www.hemmelig.com er det forholdsvis enkelt å få oversikt over prostitusjonen ettersom nettsiden kun inneholder annonser, men på de andre nettsidene er det vanskeligere ettersom nettsidene har mange ulike funksjoner som chat, forum, profiler etc. Typiske annonser der prostitusjonsbudskapet er tydelig vil være:

"Guttevalp i Oslo

Kjekk gutt, oppegående student på 19 i Oslo, kan treffes for sjenerøse menn som vil ha alt fra soft til mer hardcore saker. Jeg er mest aktiv, men er åpen for mye;-). Send meg en mld, så kan vi bli bedre kjent".

"Kinky gutt, 18, gjør alt med menn

Kinky gutt på 18 i Oslo som elsker kinky sex... Har testa ut en del. KUN MED SJENERØSE MENN, har ikke sted. Er helst den passive, underlegne... Slaven med andre ord. Send meg en melding, så finner vi sikkert på noe! xxxx"

"Eldre, erfarne damer

Hei. Leter etter eldre, erfarne og sjenerøse damer i Stavanger området for mat, noe godt å drikke og deilig sex på hotell etc. Håper å høre fra deg".¹³

På nettsiden www.gaysir.no er det vanskeligere å få oversikt over mannlig prostitusjon. Nettsiden er Norges største treffsted for homofile, lesbiske, bifile, transkjønnede og andre skeive, har 46 123 medlemmer¹⁴ og cirka 75 000 unike treff per uke. Nettsiden inneholder både chat, diskusjonsforum, profiler, nyheter og artikler, sjekkeleker, butikk og andre fasiliteter.

Pro Sentret satt inn en annonse¹⁵ på denne nettsiden fra 1. mars til 1. april 2010 fordi vi hadde kjennskap til at dette var en arena for kontaktetablering for mannlig prostitusjon. Annonsen hadde overskriften "Pro Sentret søker din kunnskap" og mellom 5000 og 6000 leste annonsen i denne perioden. Annonsen førte til at 8 gutter og menn med prostitusjonserfaring tok kontakt samt en del andre som kjente til markedet. Alle de 8 guttene/mennene brukt nettsiden til å komme i kontakt med menn de kunne selge sex til. Alderen på disse var mellom 16 og 30 år, og flest var under 25. De fleste solgte sex til eldre menn som enten definerte seg som heterofile, homofile og bifile. Bifile menn, ofte i heterofile parforhold, var den største kundegruppen.

Hvor mange som benytter seg av www.gaysir.no som en kontaktside for prostitusjon er det vanskelig å få oversikt over. De fleste vi var i kontakt med visste om andre som brukte nettsiden til å komme i kontakt for kjøp og salg, men ingen visste hvor mange det kunne dreie seg om. Flere av selgerne hadde solgt sex til over 50 kunder ved å kun bruke denne nettsiden.

De som driver www.gaysir.no har heller ikke oversikt over alt som skjer av kjøp og salg på nettsiden. I vilkårene for å bruke siden står det at "Brukeren skal heller ikke bruke tjenesten til å tilby eller etterspørre seksuelle tjenester i bytte mot betaling,

---

¹³ Alle annonsene er hentet fra nettsiden www.hemmelig.com. I gjengivelsen her har skrivefeil blitt rettet opp.

¹⁴ Antall medlemmer per 20. mai 2010

¹⁵ Se vedlegg 2 i denne rapporten

husvære eller annet vederlag, formidle informasjon om eller markedsføre kommersielle tjenester, pyramidespill eller annen virksomhet som ikke er forenlig med Tjenestens karakter". På tross av disse reglene finnes det personer som bruker nettsiden både for å selge og kjøpe seksuelle tjenester. Gaysir AS, forteller i en samtale at de opplever en sterk indre justis blant brukerne av nettsiden, og at mange sender inn klager hvis de har mottatt forespørsel om å kjøpe eller selge seksuelle tjenester. Nettsiden sletter alle profiler de får inn klager på i forbindelse med prostitusjon, og antar at de sletter et par profiler daglig.

2.3.2 "Utelivet"

Utelivet er en arena mannlig prostitusjon foregår på. Også denne arenaen er vanskelig å få oversikt over ettersom utelivet er et sted for annen kontaktetablering og sjekking.

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har Pro Sentret tilegnet seg kunnskap om at mannlig prostitusjon foregår på ulike utesteder i Norge, og at det skjer både på klubber, diskotek, kafeer, hotellbarer, kaffebarer og puber. I tillegg foregår det utenfor utesteder samt i sentrumsområder, i "kebabkøer" og på gatekjøkken når folk skal hjem fra en bytur.

Kontaktetableringen for prostitusjonen foregår både på utesteder for homofile, bifile og heterofile, og både kvinner, par og menn er kunder. Noen utesteder i de ulike byene i Norge er kjent for at det foregår prostitusjon der. I både Stavanger, Bergen, Trondheim og Oslo finnes det utesteder for homofile der flere i miljøet vet det foregår prostitusjon. Men menn som selger sex til menn benytter seg også av "heterofile" utesteder for å komme i kontakt med bifile/heterofile kunder på lik linje med menn som selger sex til kvinner.

Utelivet nevnes som en arena for de som av ulike grunner finner det vanskelig å selge sex på Internet, benytter seg av. Flere mener bestemt at utelivet er den største arenaen for menn som selger sex til kvinner. Det hevdes også at særlig utenlandske, asylsøkere og "papirløse" menn benytter seg av denne arenaen både for å selge sex til menn og kvinner. Unge gutter under 18 år vil også bevege seg en del på denne arenaen, særlig de som er avhengig av rusmidler og trenger raske penger. Noen informanter uttaler at disse guttene ikke nødvendigvis vil se ut som "slitne" rusavhengige, men se velstelt og friske ut.

Prostitusjonsstrategier i utelivet

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har vi fått tips om flere utesteder der det skal forekomme prostitusjon. Vi har ikke hatt kapasitet til å besøke disse stedene og observere hvordan prostitusjonen faktisk foregår, men informasjonen vi har fått tyder på at de som kommer i kontakt med kunder gjennom utelivet benytter seg av ulike strategier for å nå kundene. Under vil noen av strategiene vi har fått kjennskap til presenteres.

En strategi går ut på at mannen som selger tilnærmer seg kvinnen eller mannen han skal selge til gjennom det som ser ut som "normal sjekking på byen" ved å slå av en prat. Han og kunden avtaler at de skal dra fra stedet for å ha sex eller ha sex på

utestedet, og selgeren informerer om at det koster penger. I noen tilfeller blir pengesummen avtalt og pengene utvekslet før de har sex, i andre tilfeller etter. Folk som ser dette utenfra vil sjelden oppfatte samspillet mellom de to partene som noe annet enn vanlig sjekking på byen.

Andre forteller om strategier der prostitusjonen er mer opplagt. Flere forteller om unge, attraktive gutter som frekventerer ulike utesteder, eller utenfor utestedene, på fast basis og som alltid forlater stedene med eldre menn. I miljøene rundt slike utesteder er det kjent at man må betale eller gi gaver til disse guttene for å ha sex med dem. Menn som selger sex til par og kvinner forteller om samme form for strategi. Ved å være på faste utesteder der prostitusjon aksepteres og bygge seg opp et rykte som en som selger seksuelle tjenester, kommer de raskt i kontakt med de som ønsker å kjøpe tjenestene deres.

Flere som kjenner til kvinner som kjøper sex av menn, forteller om en type gråsoneprostitusjon der voksne kvinner "sjekker opp" eller blir "sjekket opp" av yngre, attraktive menn på byen. Mennene blir med kvinnene hjem, og i en del tilfeller etableres det en mer langvarig kontakt mellom partene hvor de treffes fast for å ha sex. I slike tilfeller er det ikke uttalt at penger er premisset for relasjonen, men kvinnene gir alltid mennene både penger og gaver med jevne mellomrom. Ofte blir dette begrunnet med at disse mennene har "dårlig råd" eller kommer fra fattige land og at kvinnene har "god råd". Flere menn som selger sex til kvinner forteller at kvinnene ofte ønsker at man "pakker inn" prostitusjonen i mer kjærestelignende relasjoner, og at pengene omtales minimalt selv om det gis faste beløp med jevne mellomrom. Strategien til disse mennene blir å underkommunisere prostitusjonen mest mulig når de er sammen med kunden.

Det er også vanlig å benytte seg av kjente "prostitusjonskoder" i utelivet. Noen forteller om steder der man kan sette koppen eller glasset på en spesiell måte for å signalisere at man ønsker å kjøpe/selge, mens andre bruker koder gjennom blikk og kroppsspråk. For de som ønsker å kjøpe og selge sex vil det ofte være enkelt å se hvem som er aktuelle kunder eller selgere, mens omverden sjelden vil kunne observere det samme. Det gjelder å ha på seg "prostitusjonsbrillene" og benytte seg av blikket aktivt.

Vi har også fått kunnskap om at det finnes utesteder som slipper inn mindreårige gutter og gir guttene gratis alkohol og andre rusmidler mot at de har sex med personene som er faste gjester eller jobber på utestedene. Når utestedene skaffer faste gjester kunder på en slik måte fungerer de som halliker for de unge guttene. Flere har fortalt at dette tidligere var vanlig på utesteder. Vi har ikke hørt om konkrete utesteder der dette forekommer nå. Vi kan likevel ikke utelukke at slik virksomhet også forekommer i dag.

I arbeidet med feltbeskrivelsen har vi også fått inn et tips på at kaffebarer som ligger i nærheten av "innvandrerkontorer" benyttes til å etablere kontakt mellom norske, velstående menn og unge, utenlandske menn. Formålet med kontakten mellom mennene er at de utenlandske mennene fungerer som hushjelper og sexpartnere for de norske mennene, og at de får mat, penger, husly og gaver som vederlag for tjenestene de utfører. Vi har ikke lyktes i få bekreftet at dette forekommer og hvor konkret dette eventuelt skal foregå.

I forhold til antall menn som selger seksuelle tjenester på utelivsarenaen i Norge har Pro Sentret ingen forutsetninger for å anslå et antall.

2.3.3 Rusmiljøer

I de ulike rusmiljøene i Norge er det en kjent sak at rusmidler byttes mot seksuelle tjenester, og at en del finansierer rusbruket sitt gjennom å selge seksuelle tjenester. Når denne formen for prostitusjon omtales i den offentlige debatten og i fagmiljøene er det nesten alltid fokus på kvinnelige prostituerte og mannlige kunder.

Tidligere erfaringer og erfaringer vi har samlet inn i forbindelse med denne feltbeskrivelsen, tyder på at en del menn i rusmiljøene i Norge også har prostitusjonserfaring. I de fleste rusmiljøene er både homofili og mannlige prostitusjon tabubelagt og stigmatisert, og det snakkes mindre åpent om mannlige enn kvinnelige prostitusjon. Sammenlignet med kvinner i rusmiljøene i Norge er nok de mannlige prostitusjonserfaringene mer sporadiske, og vi antar at færre menn enn kvinner benytter seg av prostitusjon som hovedinntektskilde. De fleste som kjenner til rusmiljøet sier at menn i dette miljøet i hovedsak finansierer rusbruket sitt gjennom vinningskriminalitet, salg av rusmidler og tigging, og at de sporadisk også selger seksuelle tjenester ved behov for penger. Noen benytter seg nok av prostitusjon som hovedinntektskilde, men vi antar at dette gjelder relativt få.

Inntrykket vi sitter igjen med i arbeidet med denne feltbeskrivelsen er at menn i rusmiljøet som selger sex i hovedsak selger til andre menn. Kundene er ikke nødvendigvis rusavhengige selv, men menn som har tilknytninger til rusmiljøet på ulike måter. Det virker også som det går rykter i miljøene om hvem man kan oppsøke hvis man "ønsker å tjene penger", og at det finnes menn som er kjent i miljøet for å kjøpe seksuelle tjenester eller gi bort rusmidler mot at man har sex med dem. En del beveger seg også i sentrumsområder der de vet at de kan komme i kontakt med kunder, og noen benytter seg også av utesteder for kundekontakt. Noen menn i rusmiljøene forteller også om kamerater de har som de kan overnatte hos, få mat av og som de reiser på ferie med. I noen tilfeller dreier dette seg nok om menn som "spanderer" mat, ferie og husly i bytte mot seksuelle tjenester. Det fortelles også om at eldre, erfarne menn fra rusmiljøet rekrutterer yngre, nye gutter i miljøet til å selge sex, og at de fungerer som et bindeledd mellom de unge guttene og kundene. I slike tilfeller fungerer altså de voksne mennene som halliker for de yngre guttene.

Selv om inntrykket er at de fleste mennene som selger sex i rusmiljøet selger sex til menn, hører vi også om at mannlige rusavhengige selger sex til kvinner. Disse kvinnene er sjelden selv en del av rusmiljøet, og kontaktetableringen skjer ofte på andre steder (for eksempel gjennom utelivet).

Som nevnt tidligere er det knyttet mye tabu og stigma til homofili og mannlige prostitusjon i store deler av rusmiljøene i Norge. Hjelpetiltakene erfarer at de fleste mennene med prostitusjonserfaring til menn definerer seg som heterofile og har kvinnelige kjærester, at det er liten åpenhet i miljøene om det, og at mennene sjelden tar det opp hvis hjelpeapparatet ikke spør aktivt. I en del tilfeller hører hjelpetiltakene at menn fleiper om dette seg mellom ved å snakke om "folk som selger rumpa si".

Analsex er særlig tabulagt i slike miljøer og de fleste som forteller at de selger seksuelle tjenester sier at de kun selger oralsex eller masturbering, selv om hjelpetiltakene tror at de også selger andre seksuelle tjenester.

I tillegg til de tunge rusmiljøene i Norge hvor avhengigheten av rusmidler i stor grad setter premissene for hele livet til den som bruker rusmidlene, finnes det også andre rusmiljøer der det forekommer mannlig prostitusjon. Et typisk eksempel vil være "partymiljøer" der de som ruser seg ofte lever et "A4 liv" på hverdager og ruser seg med "partydop" som kokain, amfetamin og ecstasy i helgene. Utover at det foregår salg og bytte av sex i slike miljøer, har ikke Pro Sentret i arbeidet med feltbeskrivelsen fått en nærmere beskrivelse av hvordan prostitusjonen foregår i slike miljøer.

I forhold til tall er det vanskelig å anslå hvor mange menn i rusmiljøene i Norge som selger seksuelle tjenester. SUBrosa i Trondheim beregner at omtrent halvparten av mennene i rusmiljøet i Trondheim har solgt seksuelle tjenester en eller flere ganger i løpet av ruskarrieren sin. Om dette stemmer og om det gjelder resten av landet har ikke Pro Sentret hatt kapasitet til å finne ut av i arbeidet med denne feltbeskrivelsen.

2.3.4 Treffsteder for homofile

Ulike cruising- og sjekkesteder for homofile er også kjent for å være arenaer hvor mannlig prostitusjon forekommer. Slike arenaer kan være saunaer, solstudioer, utesteder, friluftsområder, pissoarer og offentlige toaletter, svømmehaller, treningsentre og lignende steder.

Det er vanskelig å anslå hvor utbredt prostitusjon er i slike miljøer, men det er ingenting som tyder på at dette er vanlig i form av at de fleste som beveger seg på disse arenaene får tilbud om å kjøpe eller selge seksuelle tjenester. Vi har erfart at det er vanskelig å få oversikt over forekomsten blant annet fordi en del av de personene som beveger seg på disse sjekkestedene nekter for at det forekommer prostitusjon der ettersom de med sikkerhet mener de hadde observert det. Forståelsen av at det for utenforstående er vanskelig å skille prostitusjon fra sjekking, og at de som kjøper og selger sex kommer i kontakt med hverandre gjennom koder og kroppsspråk, har til dels vært fraværende hos en del av personene som vi har snakket med. Noen har også reagert svært negativt på våre henvendelser. Dette skjedde blant annet da Pro Sentret forsøkte å snakke med daglig leder på et kjent homoutested i Oslo. Vi ble skjelt oss ut og han sa at han ikke hadde interesse av å dele kunnskapen sin med oss.

Mye kan tyde på at slike cruisingsteder tidligere ble brukt mer aktivt til mannlig prostitusjon før Internet ble så vanlig som det er i dag. Internet er både mer diskret og effektivt når man ønsker å etablere prostitusjonskontakt. Flere av de mannlige prostituerte vi har vært i kontakt med forteller at de tidligere besøkte offentlige toaletter og pissoarer for å komme i kontakt med kunder, og at det var vanlig å henge opp navn og telefonnummer på postilapper for å markedsføre seg. Mennene forteller at de nå har gått over til å benytte seg av Internet, og at de har inntrykk av at de som ønsker å kjøpe/selge sex i stor grad har fjernet seg fra disse arenaene.

I den grad slike arenaer i dag brukes som treffsteder for prostitusjon tyder mye på at det er sjelden at både avtalen om prostitusjon og selve prostitusjonshandlingen foregår på samme sted, selv om det selvfølgelig foregår i noen steder (se eksempelet fra Bergen i neste avsnitt). Ofte avtales gjennomføringen av kjøpet/salget på forhånd, og selve gjennomføringen av handlingen skjer på treffstedet, eller så kan disse arenaene være steder der kontaktetableringen skjer/avtalen inngås, og at partene benytter seg av andre arenaer for å gjennomføre de seksuelle handlingene.

Informantene våre sier at slike arenaer benyttes av de som av ulike grunner finner det vanskelig å selge sex på Internet. Unge gutter, rusavhengige og utenlandske menn nevnes som aktører på dette feltet. I forhold til de utenlandske mennene nevnes særlig papirløse innvandrere og menn med ulovlig opphold i landet og også unge gutter som beveger seg i kriminelle miljøer hvor menneskehandel og annen organisert kriminalitet er utbredt.

Saunaer – et eksempel

Saunaer for homofile er kjent for forekomst av prostitusjon både i Norge og internasjonalt. Eierne av Hercules Sauna i Oslo var imøtekommende og åpen da Pro Sentret tok kontakt i forbindelse med denne feltbeskrivelsen. Han forteller at de har oppslag i saunaen som opplyser om at kjøp og salg av seksuelle tjenester ikke tillates, men han er likevel ikke i tvil om at prostitusjon foregår til en viss grad. Kommer han over tydelige tilfeller hvor penger blir utvekslet eller overhører samtaler/diskusjoner om pris og lignende, blir vedkommende bortvist fra saunaen. Dette skjer sjelden, men det hender at godt voksne menn dukker opp med svært unge gutter, og at mistanken om prostitusjon dukker opp, selv om det ikke kan bevises. Mistanken forsterkes ytterligere når samme mann dukker opp gjentatte ganger med forskjellige unge gutter.

Hercules Sauna har rabatt for de under 26 år og prisen for dem er 80 kr. Eldre må betale 140 kr. Eierne anslår at cirka 10 % av kundene på Hercules er under 26 år. Videre har han et subjektivt inntrykk av at det er blant denne minoriteten de som selger sex befinner seg. Innvandrer menn er også en gruppe som markerer seg som potensielle selgere av sex. Dette tror eieren er fordi det er lettere å være anonym og langt mindre offentlig på en sauna, enn det er å vanke på byens utesteder. Der kan man lett bli gjenkjent og stigmatisert av omverden.

I april 2010 ble det kjent at politiet hadde aksjonert mot "Tropic sauna og solstudio" i Bergen. Dette er et kjent cruisingsted for homofile, og det har sannsynligvis vært kjent for prostitusjon i det homofile miljøet også. Da Pro Sentret besøkte Bergen i februar i forbindelse med denne feltbeskrivelsen fortalte ingen av personene vi var i kontakt med om dette som en arena for mannlig prostitusjon på tross av at vi spurte aktivt om saunamiljøet. Det er interessant at ingen nevnte dette stedet, men vi vil ikke spekulere i om det var fordi de glemte det, ingen visste om det eller fordi ingen ville fortelle om det.

2.3.5 Ungdomsmiljøer

I juni 2009 publiserte Pro Sentret rapporten "Kjøp og salg av seksuelle tjenester blant ungdom i Oslo" (Bjørndahl 2009): Rapporten inneholdt en sammenstilling av

kunnskapen som finnes om arenaer der ungdom kjøper og selger sex i Oslo. Arenaene som pekte seg ut for gutter var Internet, kontaktannonser i blader og på Internet, Oslo Sentrum, hos "menn i nabolaget", rusmiljøer, kjøpesentre og nærsentre, innvandrer miljøer og sosiale miljøer (Bjørndahl 2009:5-13). I forbindelse med denne feltbeskrivelsen om mannlig prostitusjon har vi fått informasjon om at gutter som selger sex generelt kommer i kontakt med personer de selger sex til på steder der ungdom ferdes. Noen av arenaene som nevnes er Internet, kjøpesentre, utenfor utesteder, i sentrumsområder, i rusmiljøer, på offentlige toaletter og pissoarer, kafeer, svømmehaller, bowlinghaller, kulturhus, jernbanestasjoner, kinoer og rundt asylmottak.

En tendens i forhold til ungdomsprostituasjon er at det ofte skjer i relasjoner der prostituasjonen skjer i gråsoner, og grensene for om det skal kalles prostituasjon, overgrep, kjærlighetsforhold, bytte eller utnyttig er utydelig. Vi ser også at det er vanlig at sex ofte byttes mot klær, kontaktkort, rusmidler, overnatting, husleie, mat, omsorg/trygghet og lignende, men også mot penger.

På store deler av det mannlige prostituasjonsmarkedet har vi fått et tydelig inntrykk av at "teenage look" selger godt og at "jo yngre man er, jo mer er det å tjene". En bekymring vi har i forhold til denne tendensen, er at jo yngre man er, jo mer sårbar er man også for utnyttig.

I avsnittene under vil vi beskrive to kjente arenaer hvor gutter selger sex.

Internet

Internet peker seg ut som den største arenaen hvor ungdom kommer i kontakt med personer for salg av seksuelle tjenester. På nettet tilbyr en del ungdom salg av sex aktivt, men en del av de som har profiler på nettsamfunn som www.facebook.com, www.nettby.no og www.gaysir.no blir også kontaktet av personer som ønsker å kjøpe sex av dem og som spør om de er interessert i å selge. I en undersøkelse gjennomført i 2007 svarte 5 % av ungdommene som deltok at de hadde fått tilbud om penger eller gaver mot sex på Internet (Suseg, Grødem, Valset og Mossige 2008).

Flere av guttene/mennene og tiltakene vi var i kontakt med i forbindelse med denne feltbeskrivelsen forteller om uplanlagte prostituasjonsdebuter på Internet. For noen av disse guttene/mennene skjedde dette gjennom at de brukte Internet for å komme i kontakt med gutter/menn for uforpliktende sex. Da de ble forespurt om de ville ha betalt for sexen, sa de ja til betalingen.

I andre tilfeller fortelles det om gutter som debuterer i prostituasjon fordi de er usikre på sin seksuelle orientering og ikke vil snakke med noen i omgangskretsen om det fordi de opplever homofili som tabubelagt. På grunn av usikkerheten benyttet de seg av Internet for å lese mer om homofili og komme i kontakt med andre i samme situasjon. Gjennom Internet ble det tydelig at det finnes mange som ønsker å kjøpe sex av unge gutter. Flere hjelpetiltak, organisasjoner, politi og menn som selger sex har fortalt slike prostituasjonsdebuterhistorier. For disse guttene ble motivene for debuten i prostituasjon en kombinasjon av "lett-tjente penger", spenning, usikkerhet på seksuell orientering og seksuell eksperimentering. Flere forteller om debuten som en positiv erfaring, og at prostituasjonen for dem ble et middel de brukte for å bli trygg på sin seksuelle orientering, oppnå seksuell tilfredsstillelse, og at de "slo to fluer (penger

og sex) i samme smekk". Andre forteller at en slik debut førte til at de ble utsatt for vold og overgrep, kom i uheldige avhengighetsforhold og fikk et materialiserende syn til sex.

"Bydelsonkler" og "menn i nabolaget"

Det er en kjent sak at en del gutter tilbringer tid hjemme hos eldre menn som ofte omtales som "menn i nabolaget" eller "bydelsonkler". Hjemme hos slike menn er det ofte ulike tv- og dataspill og andre morsomme aktiviteter som foregår, og guttene får i noen tilfeller også penger, røyk, alkohol, klær, mat og lignende når de er der. Det er vanlig at disse gavene gis som bytte mot seksuelle tjenester eller fordi man legger opp til et avhengighetsforhold der mannen på sikt ønsker å bytte/kjøre seksuelle tjenester.

"Bydelsonklene" beskrives av våre informanter som enslige, homofile menn - ofte ressurssvake "tapere" eller personer med psykiske problemer. Guttene som inngår i relasjoner med disse mennene vil sjelden anse seg selv som homofile eller bifile, men er gutter som ruser seg, søker spenning, liker å teste grenser, søker voksenkontakt og/eller er ensomme. Disse guttene oppsøker ofte aktivt slike menn gjennom kontakt i sentrumsområder eller i nærmiljøet (Bjørndahl 2009: 8). Det er lett for disse guttene og mennene å komme i kontakt med hverandre gjennom "koder" og kroppsspråk.

Hjelpeapparatet og politiet forteller at de ofte opplever det som vanskelig å jobbe med å avdekke at det skjer prostitusjon eller bytte av seksuelle tjenester i disse relasjonene. Guttene nekter ofte for at det foregår seksuelle aktiviteter mellom dem og mennene, og det er vanskelig å bevise at det forekommer prostitusjon uten guttenes bekreftelse. Politiet forteller at de både opplever at guttene har en sterk lojalitet til disse mennene, men også at guttene ikke vil fortelle om den seksuelle relasjonen til mennene fordi de skammer seg, og at de er redd for at det skal bli kjent at de har hatt sex med en mann, og at det skal gå rykter om at de er homofile.

2.3.6 Nettverk

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har Pro Sentret ved flere tilfeller fått kjennskap til at mannlige prostituerte kommer i kontakt med kundene sine gjennom ulike nettverk. Måten dette skjer på er at kunder introduserer menn de kjøper sex av til andre personer de kjenner som også kjøper sex, og at kundekretsen til den prostituerte utvikles gjennom anbefalinger i slike nettverk.

Slike nettverk finnes i ulike miljøer hvor både homofile, heterofile og bifile menn og kvinner er kunder. Nettverkene vil slik vi har forstått det, i hovedsak bestå av folk med samme typer preferanser på hva de ønsker å kjøpe av seksuelle tjenester og hvem de ønsker å kjøpe seksuelle tjenester av. Et slikt nettverk kan for eksempel bestå av folk som ønsker å kjøpe sex av personer i en viss alder, med et spesielt utseende eller som utfører en type seksuelle tjenester. Vi har også hørt om nettverk som knytter seg til ulike arbeidsplasser/ arbeidsmiljøer og da særlig pengesterke miljøer hvor folk i bransjen reiser mye og ønsker å kjøpe sex på reisen eller å ha med seg en prostituert som selskap.

2.3.7 Transpersoner

Pro Sentret erfarer at transpersoner i større grad enn mannlige prostituerte opererer på tradisjonelle kvinnelige prostitusjonsarenaer. Vi møter dem både i gateprostitusjonen, på massasjeinstitutter, og de annonserer på eskorte- og prostitusjonsnettsider der kvinner annonserer.

De fleste av transpersonene som opererer på det norske prostitusjonsmarkedet er utenlandske. Blant disse bor noen i Norge på fast basis og kommer til Norge for en avgrenset periode. Noen selger da sex fra en by, mens de fleste andre reiser på turné til ulike byer i Norge. De omreisende reiser ofte to og to sammen. Antall transpersoner som reiser til Norge er sesongbetonet, og det største tilsiget er i april til november. Byene som i hovedsak besøkes er Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Sandefjord, Kristiansand og Østfoldbyene.

Fra januar til 15. mai 2010 registrerte Pro Sentret 16 ulike transpersoner med ulike telefonnummer (13 av disse var på reise) på de 7 største nettsidene for kvinnelig eskorte- og prostitusjon i Norge. I løpet av perioden frem til november vil det trolig registreres flere ettersom "sesongen" nettopp har startet. Pro Sentret møter også transpersoner på massasjeinstitutter (der personer fra Thailand selger sex) samt i gateprostitusjonen. De vi møter på gata er i de aller fleste tilfeller også utenlandske. Hvor mange transpersoner Pro Sentret møter i løpet av et år har vi dessverre ikke tall på ettersom vi registrerer folk som det kjønn de identifiserer seg som, og det er nesten alltid som kvinne.

De transpersonene som annonserer på Internet tydeliggjør ofte i annonsen at de er transpersoner, og de fleste som opererer på de andre arenaene markedsfører seg også som det. Transpersoner ser ut til å ha et stabilt kundegrunnlag i Norge. Ryktene i andre byer i Europa sier at Norge har et godt marked for transpersoner som selger sex, både i forhold til kunder og inntjening. Det hender likevel at Pro Sentret møter på transpersoner som markedsfører seg som kvinner og kun selger seksuelle tjenester som ikke vil avsløre et mannlige kjønnsorgan.

I forhold til tall er det vanskelig å anslå hvor mange transpersoner som selger sex i Norge i løpet av et år. I Fafos kartlegging fra 2008 anslår de at det per døgn i Norge er 20 transpersoner som selger sex til en hver tid, mens det i løpet av et helt år vil være 87 ulike transpersoner (Tveit og Skilbrei 2008:64). Om dette har endret seg siden 2008 er vanskelig å si, men vi kan anta at antallet har gått noe ned ettersom innemarkedet har færre annonsører nå enn før det ble kriminelt å kjøpe seksuelle tjenester (Jessen 2010).

I forbindelse med denne feltbeskrivelsen tok Pro Sentret kontakt med to organisasjoner som jobber med transpersoner, Harry Benjamin ressurscenter og Forening for transpersoner, for å høre om de hadde noe kunnskap om transpersoner som prostituerer seg i Norge. Ingen av disse organisasjonene hadde kunnskap de kunne bidra med.

2.4 De ulike byene

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har Pro Sentret vært på studiebesøk i Bergen, Stavanger og Trondheim. Disse turene ble relativt korte, og det er begrenset hvor mange tiltak Pro Sentret rakk å snakke med. Noen av tiltakene vi kontaktet hadde heller ikke tid til å snakke med oss, og noen mente et møte med dem ville være bortkastet for oss ettersom de ikke hadde kunnskap de kunne bidra med.

I hver by har Pro Sentret snakket med politi som jobber i forhold til voksne og barn, rustiltak, ungdomstiltak, asylmottak og prostitusjonstiltak. I noen byer har vi også snakket med andre. Ettersom Pro Sentret holder til i Oslo har vi hatt mulighet til å snakke med flere tiltak i Oslo i og med at tidsaspektet og fleksibiliteten vår har vært større der.

Under gjengir vi kort hva vi fikk vite om mannlig prostitusjon fra de vi hadde møter med i de ulike byene¹⁶. I Bergen, Stavanger og Trondheim ble samtalen/møtene gjennomført i slutten av januar/ begynnelsen av februar og i Oslo fra februar til mai 2010.

2.4.1 Stavanger

Politiet

I Stavanger er det to politimenn som jobber i forhold til prostitusjon, menneskehandel og hallikvirksomhet. De har god oversikt over det kvinnelige prostitusjonsmarkedet i byen, både på gata og på Internet. På Internet følger de kun med på nettsider der kvinner annonserer for salg av sex, og de har ikke observert at menn annonserer på disse sidene. De har lite oversikt over hvor mannlig prostitusjon foregår i byen, men har hørt rykter om noen utesteder og hoteller.

Politiet som jobber i ungdomsmiljøene i Stavanger har erfaringer med å jobbe med ungdom som selger seksuelle tjenester og har hatt tilfeller der de mistenker at unge gutter selger sex. Disse erfaringene dreier seg om ressursvake gutter som selger/bytter sex til eldre menn. De fleste erfaringene dreier seg om "menn i nabolaget" og "bydelsonkler". Det går også rykter om at noen taxisjåførere med innvandrerbakgrunn bytter gratis taxiturer mot sex, og i et tilfelle kjenner de til at en mann som drev en kiosk byttet kioskvarer mot seksuelle tjenester. Andre steder de har hørt om kontaktetabling for kjøp/salg er badeanlegg, spillehaller, bowlinghaller, jernbanen og kulturhuset i Stavanger. De mener gutteprostitusjon foregår skjult, og at det brukes for lite ressurser på å avdekke det.

Kirkens Bymisjon

Albertine ved Kirkens Bymisjon i Stavanger er et helse- og sosialfaglig tilbud til personer som selger sex. Pro Sentret hadde møte med Albertine og gatepresten i Bymisjonen under studiebesøket i Stavanger. Albertine har ingen mannlige brukere og ser aldri menn som annonserer på de nettsidene de følger med på heller. Kun en gang har de mottatt en telefon fra en mannlig prostituert, og de har hatt kontakt med 2 transpersoner de siste årene. De har hørt rykter om at det foregår mannlig

---

¹⁶ Gjengivelsen er basert på Pro Sentrets notater fra møtene/samtalene. Eventuelle misforståelser kan ha oppstått, og vi kan ikke garantere at alt som gjengis her er helt korrekt.

prostitusjon i Bjergstedsparken, men har aldri observert det selv. Dette stedet er kjent som et cruisingsted for menn.

Bymisjonen har også hørt rykter om at det forekommer kontaktetablering for kjøp og salg på byens utested for homofile. Ryktene baserer seg på at noen unge gutter på 18-20 år er "gjengangere" som ofte forlater utestedene med ulike menn som er svært mye eldre, og at disse relasjonene dreier seg om kjøp og salg av sex. De kjenner også til noen unge rusavhengige gutter som har solgt sex til voksne menn. Disse guttene var selv heterofile, men solgte/byttet sex til disse mennene for overnatting, mat, rusmidler og penger. Kjøperne var navngitte, enslige menn som alle i rusmiljøet visste ville kjøpe sex.

Bymisjonen tror mannlig prostitusjon foregår skjult fordi Stavanger er en liten by. De tror at det finnes en del homofile menn som ikke tør å komme ut av skapet og bor alene, og at noen av disse mennene kjøper sex av andre menn. Byen har også mange reisende mennesker i forbindelse med at det er en oljeby, og de tror at noen av disse kan være potensielle kunder. Ryktene sier at en del homofile menn flytter til Oslo for å komme "ut av skapet" ettersom det er et større homofilt miljø der, og at de har hørt at noen drar til Oslo for å jobbe som mannlige prostituerte også. Ellers har de hørt rykter om at toaletter på kjøpesentre er steder der det selges sex.

Uteseksjonen og K46

Tiltak som jobber med ungdom og rus i Stavanger har svært begrenset kunnskap om gutter og unge menn i prostitusjon. Uteseksjonen i Stavanger har ingen kjennskap til om at det foregår mannlig prostitusjon i Stavanger, men forteller at de i noen få tilfeller kanskje har hatt en mistanke om at noen unge, homofile gutter gjør det. Uteseksjonen opplever at guttene ikke vil snakke om dette. De tror Internet er en arena der det foregår, men dette er kun antakelser, ikke kunnskap. I noen tilfeller har de også hørt rykter om gutter som har solgt sex når de bor på institusjon. K46 jobber med unge mellom 17 og 25 år som har rusproblemer. De har liten oversikt over mannlig prostitusjon, men har hatt mistanke om at noen av guttene de jobber med har solgt sex for å finansiere rusbruket sitt. I tillegg har de hørt rykter om at en del unge rusgutter holder til i et spesifikt hus der en voksen mann bor, men de er usikre på hva som forgår der. De kjenner også til noen tilfeller der unge, homofile rusavhengige har reist til Oslo for å selge sex og kjøpe billig heroin (det er lite heroin i Stavanger og prisene er høye).

Asylmottak

I Stavanger hadde Pro Sentret også samtale med Stavanger ordinære mottak og mottaket for enslig mindreårige asylsøkere. Ingen av disse tiltakene hadde noen mistanke om at noen som bodde på mottaket solgte sex. En ansatt på Dale asylmottak i Rogaland fortalte at noen av guttene på mottaket forteller at de har solgt sex for å komme seg til Norge og Europa. Mange av guttene har stort press fra familien i forhold til å få bli i Norge for å hjelpe familien i hjemlandet økonomisk. En del av disse guttene tilbringer mye tid i sentrum og beveger seg i kriminelle miljøer, og mottaket er bekymret for at disse guttene kan begynne med prostitusjon på grunn av mangel på penger og økonomisk press fra familien.

2.4.2 Bergen

Politiet

I Bergen er det fem personer som jobber i politiets Exit-gruppe som jobber med prostitusjon, hallikvirksomhet og menneskehandel. Innsatsen de gjør er i hovedsak rettet mot prostitusjon hvor selger er kvinner over 18 år og der kundene er menn. De møter ikke på menn som selger sex i gateprostitusjonsmiljøet og heller ikke på annonsemarkedet ettersom de kun jobber opp mot sider for kvinnelig prostitusjon.

I vold og sedelighetsseksjonen har de erfaring med mannlig prostitusjon fra en sak der en politimann ble dømt for å ha kjøpt sex av unge gutter. Mannen ble dømt for å ha kjøpt sex av 4 norske gutter under 16 år og 2 gutter som var 16-18 år. Kunden møtte guttene via chattekanaler for homofile på Internet og møtte dem på hotellrom. Mannen hadde også kjøpt sex av gutter i utlandet.

Vold og sedelighetsseksjonen og Exitgruppen mener det foregår en god del salg av sex fra yngre gutter til godt voksne menn. De omtaler dette som svært alvorlig problematikk, og at dette i mange tilfeller dreier seg om overgrep mot barn (gutter). Politiets erfaringer er at guttene ofte selger eller bytter sex mot rusmidler og penger. Mange av guttene er ensomme og usikre på egen seksualitet. De er ofte i drift og søker spenning, og en del av guttene har kontakt med kriminelle miljøer eller havner i kriminelle miljøer ved senere anledninger.

Internet er den største arenaen for kontaktetablering, mens selve prostitusjonshandlingen ofte skjer på hotell. De opplever miljøene som lukket, og at mye av kontakten skjer gjennom kundenettverk. Erfaringene deres er at både kjøpere og selgere beveger seg rundt i landet, og at mange av de samme aktørene oppholder seg både i Oslo og Bergen. De mener dette markedet "har vært i fred" altfor lenge, og at noe er alvorlig galt i prioriteringene som gjøres når det er større sjanse for å bli tatt for kjøp av sex fra en voksen kvinne enn en mindreårig gutt. Politiet tror mye potensielt bevismateriale forsvinner på grunn av datalagringsdirektivet. Per dags dato kan man bare lagre elektroniske spor i 3 mnd, mens det er 2 år i EU. Dette kan hindre etterforskning på feltet.

Våren 2010 fikk politiet i Bergen penger fra Justis- og politidepartementet til et prosjekt som har fokus gutteprostitusjon. I følge Are Sangholt, leder av Exitgruppa i Bergen, vil prosjektet skje i nært samarbeid med vold og sedelighetsseksjonen. Fokus vil sannsynligvis være å gjennomføre en kort etterretningsperiode hvor de vil identifisere og pågripe personer som kjøper sex av gutter.

Barnevernsvakta

Barnevernsvakta i Bergen har de siste årene ikke jobbet med noen saker som dreier seg om gutter som selger sex. De sakene de har hatt for noen år tilbake dreier seg om unge, homofile gutter. Per dags dato tror de den største arenaen for mannlig prostitusjon er Internet.

LLH Bergen

LLH i Bergen har lite kjennskap til mannlig prostitusjon. De har hørt rykter om at det har forekommet i Rasmus Meyers allé og Nordnesparken, og ellers tror de at mesteparten skjer gjennom Internet.

Utekontakten – prostitusjonsteamet

Bergen kommunes hjelpetilbud til personer med prostitusjonserfaringer er lokalisert på Utekontakten som et eget lavterskeltilbud. Utekontakten jobber både opp mot gateprostitusjonen og annonsemarkedet med fokus på kvinner som selger sex.

Utekontakten har aldri observert mannlig prostitusjon på gata i Bergen. Ryktene de har hørt sier at det foregår på offentlige toaletter, Bystasjonen og utesteder samt på Internet. De vet at det foregår i rusmiljøet også, men opplever at det er sjelden menn kommer og presenterer prostitusjonserfaringer. Ellers har de hørt at gutter selger sex til menn på samlingsplasser for ungdom og hos "menn i nabolaget". De har selv jobbet med en ung mann som var usikker på sin seksuelle orientering og hadde sex med menn i bytte mot alkohol, røyk og selskap.

Når det gjelder annonsering på eskorte- og prostitusjonssider har de registrert 15 transpersoner og 2 menn i 2009.

I 2010 skal Utekontakten kartlegge mannlig prostitusjon i Bergen, og de tar sikte på å publisere resultatene mot slutten av året.

Straxhuset

Straxhuset er et hjelpetiltak for rusavhengige i Bergen kommune. 80 % av brukerne er menn som er blandingsmisbrukere, og i 2009 hadde de besøk av 957 ulike menn. Straxhuset har noen mannlige brukere som har fortalt at de selger sex som inntektskildene for å finansiere rusbruket sitt. De har også erfart at menn i 30-årene rekrutterer yngre gutter på 19-20 år til prostitusjon, og at noen menn selger sex sammen med andre menn.

Tiltaket opplever at mannlig prostitusjon er tabu i rusmiljøet. Når mennene snakker om det er det ofte i en fleipete tone eller som en "slengkommentar" seg imellom. Når det gjelder kunder har de kun hørt om mannlige kunder. De tror at menn i rusmiljøet vet om navngitte menn som er kjent for å kjøpe sex, og at de fleste som selger har en kundekrets. I tillegg har de erfart at noen av mennene har "kamerater" som de overnatter hos og som de reiser på ferie med, og i noen tilfeller har de lurt på om dette kan dreie seg om bytte/salg av sex.

På Straxhuset deler de ut gildemidler og kondomer, og erfarer at noen henter mye. I noen tilfeller kan dette være menn som selger sex. Når det gjelder arenaer hvor menn selger sex har de hørt at det skjer på offentlige toaletter, kjøpesentre, Byparken, Festplassen og Nygårdsparken samt via mobiltelefoner og Internet.

Arna asylmottak

Arna asylmottak har ingen konkrete erfaringer med at menn selger sex til menn.

Støttesenter mot incest i Hordaland¹⁷

Støttesenter mot incest i Hordaland har noen få erfaringer med mannlige brukere som har solgt sex. Disse mennene har alle vært utsatt for seksuelle overgrep som barn/ungdom og solgt/byttet sex til voksne menn. Kundene har enten vært "bydelsonkler" eller menn som har solgt sex gjennom nettverk og på Internet.

---

¹⁷ Denne samtalen foregikk ikke i Bergen i februar, men på telefon i april 2010.

2.4.3 Trondheim

Politiet

Hos politiet i Trondheim er det to personer som jobber med prostitusjon, hallikvirksomhet og menneskehandel og en som jobber med analyse og kartlegging. De jobber lite i forhold til menn som selger sex. På nettsidene de følger med på har de registrert 3 menn som har annonsert med sexsalg og 3-4 transpersoner. De har forsøkt å ringe disse annonsene, men har ikke oppnådd kontakt.

I forhold til arenaer for mannlig prostitusjon tror de at det foregår noe prostitusjon i rusmiljøet og i det homofile miljøet, men at Internet er den største arenaen. Andre arenaer er Trondheim sentrum, Trondheim havn, rusmiljøet, jernbanen, svømmehaller, bowling, spillehaller, solstudioer og utesteder. I et tilfelle har de jobbet med en mann som solgte sex. De har også mottatt to meldinger om mistanker om unge gutter som har byttet sex med eldre menn, men i disse tilfellene har det ikke vært snakk om penger.

Hos politiet som jobber med forebyggende arbeid blant unge i Trondheim har de lite erfaring med gutter som selger eller bytter seksuelle tjenester. Områder de har hørt at det kan foregå på, er Internet, pirområdet/havnen, nattoget tur/retur Dombås, svømmehaller, Trondheim Torg, kafeer og kjøpesentre.

SUBrosa

SUBrosa menn er et tiltak i Trondheim kommune som jobber med menn og prostitusjon. De jobber i hovedsak med menn som ruser seg og selger sex for å tjene penger til rusmidler, men er åpent for alle menn med prostitusjonserfaring. Tiltaket ble etablert fordi de erfarte at menn med prostitusjonserfaring ofte opplevde prostitusjonen som en sterk psykisk belastning. Mennene de har kontakt med har ofte et sterkt behov for å sette ord på det de har opplevd i prostitusjonen og om sex, overgrep, skam, følelser, samvittighet og kjærlighet.

De ansatte på SUBrosa opplever at mannlig prostitusjon er svært tabubelagt, og at menn har høy terskel for å snakke om det. Mennene SUBrosa er i kontakt med definerer seg for det meste som heterofile, men noen er også homofile/ bifile. Noen selger sex til kvinner, andre til menn og noen til begge kjønn. De møter kunder på bar, utesteder og andre steder i byen. Tiltaket erfarer at de mennene som selger sex til menn ofte blir utsatt for vold eller tøff behandling, mens de som selger sex til kvinner sjelden opplever vold og overgrep, og at de selger "myk" sex og "dating". En del har faste kunder fra Trondheimsområdet.

I rusmiljøet i Trondheim er det ca 650 menn. SUBrosa antar at en god del av disse har sporadiske prostitusjonserfaringer. De selger sex når det er et sterkt behov for penger, men få bruker kun prostitusjon for å finansiere rusbruket sitt. Områder de har hørt det selges sex på er Internet, kafeer og barer, utenfor Nidarosdomen på søndager, jernbanestasjonen, på toaletter og i kjelleren på Trondheim Torg og i svømmehaller. Personer som selger bladet "Sorgenfri" får også tilbud om de vil selge sex.

Ung Pro og Barnevernsvakta

Ung Pro ved Kirkens Bymisjon og Barnevernsvakta i Trondheim jobber tett sammen, og Pro Sentret hadde møte med disse tiltakene samtidig under studiebesøket i Trondheim.

Ung Pro og Barnevernsvakta er for det meste i kontakt med jenter som selger/bytter sex. Ung Pro har mottatt noen telefoner fra voksne menn som solgte sex når de var yngre, men som ikke gjør det nå. Noen av disse mennene har lang ruserfaring, men ikke alle. Mennene har solgt sex gjennom Internet og telefon "etter skoletid" og i det homofile miljøet i Oslo.

Tiltakene erfarer at det finnes mange voksne menn på nettet som er veldig pågående på ungdom, og at kundegrunnet for salg av sex fra yngre gutter til eldre menn er der. De har blant annet hørt om psykisk utviklingshemmede gutter som kommer i kontakt med kunder på nettet. Når det gjelder arenaer for mannlig prostitusjon i Trondheim har de hørt at det foregår på Internet, homofile utesteder, utenfor utesteder, jernbanen, havneområdet og hos "bydelsonkler".

Høsten 2010 skal Ung Pro jobbe mer aktivt opp mot gutter som bytter/ selger sex og forsøke å få bedre oversikt over hvor dette skjer i Trondheim.

Ungdomsenheten og Utekontakten i Trondheim kommune

Pro Sentret hadde et felles møte med Utekontakten og ansatte i "Sommerprosjektet" ved Ungdomsenheten i Trondheim kommune.

Tiltakene beskriver Trondheim som en "skjult/usynlig" by hvor man ikke ser fenomener som prostitusjon hvis man ikke kjenner miljøet. I Trondheim er ungdom mye hjemme hos hverandre, og mange bor på egne hybler og i egne leiligheter. Ved at så mange bor alene blir rus, overgrep, vold og sårbarhet mer usynlig for omverden. Samtidig blir mange ungdomstiltak bygget ned, og voksne mister derfor oversikt over miljøene og hva ungdom gjør.

Utekontakten har hatt lite fokus på prostitusjon den siste tiden, men har tidligere jobbet mye med bevisstgjøring rundt tematikken til enkelte ungdommer.

Ungdomsenheten har konkrete erfaringer med mannlig prostitusjon fra da de arbeidet med et prosjekt som ble kalt "kvalifiseringsprogram for minoritetsungdom" (prosjektet ble avsluttet i 2004). I dette prosjektet jobbet de med gutter mellom 12 og 18 år som var i miljøer der de forekom mye vold, kriminalitet og rus. I dette prosjektet jobbet de med en gruppe gutter fra Libanon, Irak, Kurdistan og Somalia. 6 av 13 av disse guttene fortalte at de solgte sex 2-3 ganger i uka til menn på Piren i Trondheim. Disse guttene var ikke homofile og hadde penger som motiv for salget. Dette var enslige, mindreårige gutter som var skolesvake, ruset seg og drev med kriminalitet. De solgte ofte sex sammen og mente at dette var en utbredt måte for mange gutter å skaffe seg penger på. Dette skjedde over en begrenset tidsperiode, og Ungdomsenheten opplevde at guttene var svært lojale overfor kundene.

Utenom dette har både Sommerprosjektet og Utekontakten observert gutter på Piren der de vet at menn møtes for å ha sex med menn. De vet at noen gutter har blitt spurt om salg i sentrum, og de har hørt om rusavhengige menn som selger sex. De har også hørt om både norske og utenlandske "menn i nabolaget" hvor de har

mistanke om at bytte/salg av sex kan skje. Ellers har de observert ungdom som vanker utenfor et homofilt utested og får kunder på denne måten, og de har hørt om mannlig prostitusjon på Internet, jernbanestasjonen, kafeer, toaletter og bibliotek.

LLH Trøndelag

LLH har lite konkret erfaring med mannlig prostitusjon, men vet at Skeiv Verden har vært i kontakt med personer de tror kan bevege seg i dette miljøet. Disse personene har ikke norsk statsborgerskap og er sårbare for utnytting.

Organisasjonen vet at det forekommer mannlig prostitusjon på noen nettsider for homofile og tror også at det forekommer på utesteder og cruisingsteder for homofile. De vet også om en del voksne menn som har forhold til unge gutter der vederlaget er premiss for relasjonen. I tillegg har de hørt at det forekommer i rusmiljøet og på jernbanen, men at en del også reiser til Oslo for å kjøpe sex.

Trondheim asylmottak

Mottaket har ingen erfaring med mannlig prostitusjon.

2.4.4 Oslo

I Oslo har Pro Sentret vært i kontakt med mange ulike aktører¹⁸. Gjengivelsen av kunnskapen vi har samlet inn i Oslo ville blitt svært lang hvis vi skulle skrevet et avsnitt om hvert tiltak. Vi har derfor valgt å dele inn beskrivelsen på en litt annen måte enn vi har gjort med de andre byene.

Politiets innsats

STOP gruppa i Oslo politiet har hatt svært liten kontakt med aktører innenfor mannlig prostitusjon. De forteller at de har en viss oversikt over annonsemarkedet, men at de kun har snakket med noen få derfra på telefon. I et par tilfeller har STOP gruppa oppsøkt arenaer de har fått tips om at mannlig prostitusjon foregår på, men de har sjelden observert noe på disse arenaene.

Strategisk analyse i Oslo politiet kan fortelle at ingen av bøtene som er skrevet ut for brudd på straffelovens § 202A i Oslo gjelder kjøp av sex fra menn. Det siste året har det heller ikke blitt registrert noen saker som gjelder kjøp av sex for gutter under 18 år i Oslo.

Pro Sentret har forsøkt å komme i kontakt med forebyggende tjeneste ved de ulike politistasjonene i Oslo for å høre om de har noen erfaringer med gutter under 18 år som selger seksuelle tjenester. Noen av disse politistasjonene rapporterer om kjennskap til "bydelsonkler" som gutter tilbringer mye tid hjemme hos og hvor politiet har hatt mistanke om salg/bytte av sex. I disse sakene opplever de at guttene har en sterk lojalitet til mennene, og at det er vanskelig å fremskaffe bevis når guttene ikke vil fortelle noe.

---

¹⁸ For oversikt, se kapittel 1.2.2

Ungdom

Uteseksjonen erfarer at det blant utsatte unge menn med problematikk knyttet til rus og kriminalitet samt manglende stabil bosituasjon kan være flere enn de har antatt som har erfaring med prostitusjon. En tidligere undersøkelse blant de som mottok tjenester fra Uteseksjonen viste nettopp dette. Uteseksjonens oppsøkere knytter ikke mannlig prostitusjon til bestemte geografiske områder i Oslo sentrum selv om Oslo S lenge har vært et sted hvor de er kjent med at det skjer koblinger mellom unge gutter og voksne menn. Toalettene ved Oslo S var tidligere kjent som en arena der gutter byttet sex med menn. Politiposten på Oslo S observerer ikke dette lenger.

Ved noen konkrete tilfeller har Uteseksjonen observert gutter/unge menn utenfor et konkret utested. Oppsøkerne antok at de ventet på kunder i tilknytning til utestedet. Uteseksjonens patruljer har også enkelte observasjoner over gutter/unge menn som har blitt plukket opp av biler og hvor aktiviteten har gitt assosiasjoner til prostitusjon og sett velorganisert ut.

Øvrige utekontakter i Oslo har få erfaringer med å jobbe med mannlig prostitusjon og kan gi lite informasjon utover det Pro Sentret fikk av utekontaktene og andre ungdomstiltak i forbindelse med rapporten "Kjøp og salg av seksuelle tjenester blant ungdom i Oslo" (Bjørndahl 2009). Arenaene som da pekte seg ut for gutter var Internet, kontaktannonser i blader og på Internet, Oslo Sentrum, hos "menn i nabolaget", rusmiljøer, kjøpesentre og nærsentre, innvandremiljøer og sosiale miljøer (Bjørndahl 2009:5-13). Barnevernsvakta nevner også de samme arenaene. Helseutvalget for bedre homohelse tror unge homofile i drift kan være risikoutsatt, og denne antagelsen støttes av de fleste ungdomstiltakene Pro Sentret har vært i kontakt med i Oslo. Støttesenter for misbrukte menn vet at området rundt rådhuset for noen år siden ble benyttet som en arena for etablering av kundekontakt mellom gutter og menn, men vet ikke om det fortsatt er det. Politiet som jobber med forebyggende ungdomsarbeid i de ulike bydelene har noe erfaring med at ungdom tilbringer en del tid hjemme hos "bydelsonkler" hvor politiet mistenker at det foregår bytte/salg av sex.

Utenlandske menn og gutter

Nye grupperinger som Uteseksjonen kommer i kontakt med i Oslo sentrum knyttes i noen grad til mistanke om prostitusjon. Dette gjelder gutter/menn som søker asyl, irregulære migranter og mulig ofre for menneskehandel. I den siste gruppen inngår også gutter og unge menn med Rom-bakgrunn. Barnevernsvakta har også noen mistanker om at det foregår prostitusjon i de utenlandske ungdomsmiljøene i Oslo sentrum. Dette dreier seg om gutter fra både asiatiske, europeiske, afrikanske og arabiske land. PION har kontakt med menn fra Thailand, Spania og Latin Amerika som selger sex i Norge

NOAS¹⁹ har ingen konkrete erfaringer med mannlig prostitusjon. I arbeidet med denne feltbeskrivelsen sendte Pro Sentret en henvendelse til alle asylmottakene for voksne og mindreårige i Oslo og Akershus. Få av mottakene svarte på henvendelsen. Hvalstad transittmottak for enslig mindreårige asylsøkere har i noen tilfeller erfart og hatt mistanke om at gutter som bor der har solgt sex på vei til Norge, og i noen få tilfeller at de fortsatt gjør det her. I disse tilfellene har det dreid seg om

---

¹⁹ Norsk Organisasjon for Asylsøkere

afrikanske og afghanske gutter. Hvalstad ordinære mottak for enslig mindreårige asylsøkere har de siste to årene hatt erfaring med en gutt fra Irak som åpent har fortalt om prostitusjon. Utenom denne gutten har de hatt noen bekymringer i forhold til hva ungdommene gjør når de har permisjon i helgene. Under permisjonen vet de at noen av ungdommene ruser seg, og en del har blitt observert i sentrum på kveldstid. Noen kommer også med dyre klær som de forteller at de har fått fra familie under permisjonen. Det hender mottaket betviler dette, men de har ingen indikasjon på at pengene klærne har blitt kjøpt for kommer fra prostitusjon.

Pro Sentret har også fått inn en del "tips" om utenlandske menn som prostituerer seg i Oslo i arbeidet med denne feltbeskrivelsen. Disse tipsene har vært lite utfyllende og i hovedsak dreid seg om at "mange unge, utenlandske gutter selger sex", at salget skjer i sentrum og på utesteder, og at den utenlandske delen av det mannlige prostitusjonsmarkedet er organisert.

Organisasjoner og tiltak som har fokus på menn, menns helse og/eller homofili
Helsetiltak som Brynsenglegene, Olafiaklinikken og Sex og samfunn har sporadiske erfaringer med at menn som besøker dem forteller om prostitusjon, men dette skjer sjelden. Aksept, HIV Norge og Støttesenter mot incest har samme erfaringer.

Reform - ressurscenter for menn og Støttesenter for misbrukte menn har heller ikke mange erfaringer med dette. Reform har de siste årene mottatt en telefon fra en mann med prostitusjonserfaring, mens Støttesenter for misbrukte menn har hatt kontakt med 3 menn som har solgt sex og 3 menn som har kjøpt sex av andre menn. Når det gjelder arenaer nevnes de samme som har blitt nevnt tidligere.

LLH har ingen konkrete erfaringer å bidra med, men ser viktigheten av å jobbe med problematikken knyttet til arbeidet de gjør i forhold til seksuell helse og rus. På landsmøtet til LLH i juni vil det fremmes et forslag om å jobbe mer med denne gruppen. Helseutvalget for bedre homohelse er ganske sikre på at mannlige prostitusjon er et marginalt fenomen i det norske samfunnet. De får få henvendelser fra menn som selger sex, men noen dukker opp med jevne mellomrom. Den gruppen de tror kan være mest risikoutsatt er unge homofile gutter i drift.

Prostitusjons - og rustiltak

De rustiltakene Pro Sentret har tatt kontakt med i Oslo har lite erfaring med mannlige prostitusjon. Det finnes mange tiltak for rusavhengige i Oslo, og Pro Sentret har ikke hatt mulighet til å ta kontakt med alle. Vi utelukker derfor ikke at vi kunne samlet inn mer kunnskap om mannlige prostitusjon i rusmiljøet i Oslo hvis vi hadde hatt mer kapasitet.

I forhold til menn i rusmiljøet forteller flere tiltak om menn som selger sex både til kvinner og menn. Disse kommer i hovedsak i kontakt med kundene sine gjennom nettverk, i sentrum eller på utesteder. Motivet for prostitusjonen er å tjene penger til rusbruket sitt.

Prostitusjonstiltakene i Oslo (Nadheim og Pro Sentret) har liten kontakt med menn som selger sex. I 2009 hadde Pro Sentret kontakt med 33 menn som solgte sex, mens Nadheim hadde kontakt med 22 menn/transpersoner. Mennene tiltakene

hadde kontakt med, var i hovedsak utenlandske²⁰. Ingen av tiltakene jobber oppsøkende mot de mannlige prostitusjonsmiljøene, men har kjennskap til at mannlig prostitusjon foregår på de ulike arenaene som har blitt nevnt i denne feltbeskrivelsen.

PION jobber oppsøkende mot det mannlige prostitusjonsmarkedet på Internet²¹. De har ingen statistikk på hvor mange menn de har kontakt med, men de mottar med jevne mellomrom henvendelser fra ulike menn. PION har hørt at mannlig prostitusjon foregår på utesteder, i rusmiljøet, på "sexfester", gjennom andre kunder/nettverk/organisatorer og i svømmehaller. De har ikke inntrykk av at mange menn selger sex i Norge.

2.5 Menneskehandel

Pro Sentret har fått lite informasjon om menneskehandel/ mistanker om menneskehandel i arbeidet med denne feltbeskrivelsen. Få av asylmottakene vi har kontaktet svarte på henvendelsen vår, og de vi var i kontakt med hadde relativt lite å bidra med. Kirkens Bymisjons helsetilbud for papirløse innvandrere har heller ingen erfaringer de kan bidra med.

Noen av asylmottakene forteller at en del av de mindreårige guttene på mottakene har fortalt at de har solgt sex på veien til Norge og Europa, mens andre mottak opplever at det er knyttet mye tabu til å snakke om prostitusjon blant ungdommen på mottak. I noen få tilfeller melder mottakene om en bekymring for hva guttene bedriver når de har permisjon fra mottakene i helgene for å være hos familie og venner. Mottakene har sjelden oversikt over hva guttene gjør når de har permisjon, og de kommer i en del tilfeller tilbake med dyre klær og penger etter permisjonen. Dette kan selvfølgelig være gaver, men i enkelte tilfeller har det også forekommet mistanke om organisert prostitusjon.

Tall fra KOM²² for 2009 viser at de fikk innrapportert 21 menn over 18 år og 3 gutter under 18 år som mulige ofre for menneskehandel. De som var under 18 år var enslige mindreårige asylsøkere. Når det gjaldt nasjonaliteten til de over 18 år var 1 fra Ghana, 1 fra Litauen, 16 fra Nigeria, 2 fra Romania og 1 fra Slovenia.

Blant aktører Pro Sentret har vært i kontakt med i arbeidet med denne feltbeskrivelsen har gutter og menn fra særlig Romania, Afghanistan, Kurdistan og ulike afrikanske land blitt nevnt som potensielle ofre for menneskehandel.

---

²⁰ Les mer om dette i kapittel 4.2.1

²¹ Les mer om PIONs arbeid i kapittel 4.2.1

²² Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel i Politidirektoratet

3. Ulike menn – ulike livssituasjoner

I denne delen av rapporten vil vi se litt på de ulike livssituasjonene menn i prostitusjon kan ha. Markedet er differensiert og hvordan man opplever prostitusjonen vil variere fra person til person. Hvordan livet i prostitusjon arter seg vil også påvirkes av hvordan livet utenfor prostitusjonen er

3.1 Syn på egen prostitusjon

I prostitusjonsdiskusjoner hører man ofte om "den lykkelige hora" eller "det hjelpeløse offeret". Hvordan man opplever det å være i prostitusjon varierer fra person til person og i forhold til hvilken situasjon man er i. For noen kan prostitusjon være en positiv opplevelse, mens for andre vil det være en negativ erfaring. De fleste som befinner seg i prostitusjon vil nok erfare både positive og negative sider av prostitusjonen.

Opplevelsen av å være i prostitusjon var svært ulik for de 8 mennene Pro Sentret kom i kontakt med gjennom annonsen på www.gaysir.no. Felles for alle sammen var at ingen følte at de hadde blitt tvunget til salg av sex. De fleste hadde begynt å selge sex fordi de hadde lyst på "lett-tjente penger", og en del hadde også et seksuelt motiv. For noen av mennene var prostitusjonen noe positivt i livet deres. Disse mennene drev ikke med prostitusjon på "heltid", men ved siden av jobb og/eller studier. Det positive med prostitusjonen var at de både fikk sex, spenning og penger, og at de for det meste hadde sex med kunder de hadde lyst til å ha sex med. Andre beskrev prostitusjonen som mer problematisk. Flere følte at de hadde gått fra å synes prostitusjon var spennende til at de hadde blitt "avhengig" av pengene. Noen følte seg også brukt og utnyttet, og flere slet med skam og skyldfølelse.

3.2 Relasjonen til kundene

Når man snakker om kunder i prostitusjon skiller det ofte mellom to typer kunder hvor noen er faste og noen er nye (Møllhausen 2009). De fleste som selger sex vil ha kunder av begge typer. Kunder man kun selger sex til en gang innebærer ofte korte treff der sex er i fokus. En del faste kunder ønsker også korte sextreff, mens noen ønsker selskap på reise, at man overnatter sammen eller at man finner på ulike aktiviteter i tillegg til å ha sex. I tilfeller der prostitusjonen foregår i gråsoner, som hos for eksempel "bydelsonkler", vil det at kjøper og selger finner på ting sammen være en naturlig del av relasjonen.

Flere av informantene til Møllhausen (2009) opplevde å ha et godt forhold til kundene og brydde seg om hvordan kundene hadde det. Dette gjaldt særlig de faste kundene de hadde. To av informantene hennes oppga også den sosiale omgangen med kundene som en av årsakene til at de solgte seksuelle tjenester. En av informantene hennes beskriver dette når han sier at han gjennom prostitusjonen har et ønske om "å bli kjent med nye mennesker, etablere vennskap og knytte kontakter som kan være nyttig senere" (Møllhausen 2009:63).

Blant de 8 mennene vi kom i kontakt med gjennom www.gaysir.no beskrev de fleste relasjonene de hadde til kundene som relasjoner hvor sex var i fokus. Noen hadde

noen få kunder som også "hadde et behov for å snakke". I disse tilfellene dreide samtalene seg ofte om kundenes seksuelle orientering og problemer knyttet til seksuell identitet.

Inntrykket vi sitter med i forhold til de mannlige kundene er at en del av de bifile kundene har et behov for å snakke om seksuell orientering med den prostituerte. I forhold til kvinnelige kunder virker det som de ofte ønsker å kjøpe en tjeneste der middag, vin og sosiale aktiviteter inngår i tillegg til sex. En av informantene i Trine Møllhausens masteroppgave beskrev salg av sex til kvinner på denne måten (Møllhausen 2009). Flere av tiltakene vi har vært i kontakt med forteller også om denne tendensen, og på Internet ser vi at menn som ønsker å selge sex til kvinner markedsfører seg nettopp med at de selger nettopp dette. Under følger et eksempel på en slik annonse:

"Giglo gutt treffer damer i alle aldre :)

Norsk gutt utfører eskorte oppdrag og massasje i Bergen. Tar også oppdrag i andre byer ved nærmere avtale. Er du alene om kveldene? Kanskje reiser du mye pga. jobb? Får du ikke den oppmerksomheten du fortjener av samboer/mann? Vil du kanskje ha noen å gå ut med uten og føle presset på eller kanskje du bare trenger en å snakke med?

Litt om meg: er 175 høy, slank, trent, har mørkt hår og blå øyne. Alltid velstelt og pen i tøyet. 100% diskre.

Utfører det meste. Obs. kun seriøse henvendelser"²³

3.3 Sårbarhetsfaktorer: smitte, vold og andre belastninger

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har Pro Sentret fått et inntrykk av at mange menn som selger sex opplever press fra kundene på å ikke bruke kondom, og at det betales en god del mer penger for å utføre seksuelle tjenester uten kondom. Vi har ingen oversikt over hvor utbredt kondomb Bruken er i det mannlige prostitusjonsmiljøet, men vi antar at bruken varierer på de ulike arenaene og blant de ulike selgerne. Det er uansett bekymringsfullt at en del kunder ønsker å kjøpe sex uten kondom ettersom manglende kondomb bruk øker risikoen for smitte av seksuelt overførbare sykdommer.

Pro Sentret kjenner ikke til at det finnes tall på omfanget av vold blant menn som selger sex i Norge. En undersøkelse fra prostitusjonsmiljøet i Oslo viser at 72 % av kvinnene som deltok i undersøkelsen hadde vært utsatt for vold, trusler eller trakassering i eller utenfor prostitusjonen (Bjørndahl og Norli 2008).

Undersøkelser viser at flertallet av personer som har opplevd vold i Norge tilhører vanskeligstilte grupper (Pape og Stefansen 2004). Forskning fra Oslo viser at andelen voldsofre er mye større i vanskeligstilte grupper enn i resten av befolkningen, og at dette særlig er gjeldende for personer med dårlig råd, arbeidsledige, sosialhjelpsmottakere og uføre/attføringstrygdede (Pape og Stefansen 2004). Norsk forskning viser at det finnes en oppsamling av problemer og belastninger på en rekke livsområder blant mottakere av denne type økonomisk hjelp (Claussen 1996, Sæbø 1993). Hvis vi sammenlikner med befolkningen ellers har

---

²³ Annonsen er hentet fra nettsiden www.hemmelig.com. I gjengivelsen her har skrivefeil blitt rettet opp.

disse personene blant annet oftere rusproblemer, dårligere fysisk og psykisk helse og er oftere å finne i strafferegisteret (Pape og Stefansen 2004:34).

En del personer som befinner seg i prostitusjon vil være i prostitusjonen fordi de er i en vanskelig livssituasjon og har et akutt og desperat behov for penger. Andre vil være i prostitusjon uten at de opplever livssituasjonen sin som vanskelig, men for eksempel fordi de ønsker å tjene noen ekstra penger ved siden av studier eller annen inntekt.

Jo mer desperat man er etter penger, jo mer avhengig er man også av prostitusjonen. Hvis man skal følge opp dette argumentet er det også rimelig å anta at jo mer avhengig man er av prostitusjonen, jo mer er man villig til å løpe risikoer og ta sjanser i prostitusjonen. Og jo flere risikoer og sjanser man tar i prostitusjonen, jo mer sårbar er man også for å oppleve ubehagelige eller farlige episoder. Å ta risikoer og sjanser innebærer at kunden bestemmer premissene i prostitusjonshandlingen. Disse premissene kan for eksempel være å ikke bruke kondom, utføre seksuelle tjenester den prostituerte egentlig ikke ønsker å gjøre eller å bli med kunder på ukjente/ farlige steder. Disse risikoene øker igjen sjansen for at man kan utsettes for vold eller overgrep og for å bli smittet av seksuelt overførbare sykdommer.

Med utgangspunkt i argumentasjonen over er det derfor rimelig å anta at sårbarhetsfaktorer i prostitusjonen vil være å ha dårlig økonomi eller et desperat behov for penger. En annen sårbarhetsfaktor er alder. Hvis den som selger sex er svært ung og den som kjøper sex er godt voksen vil maktbalansen mellom partene være skjev.

Med utgangspunkt i argumentasjonen over antar vi at de som kan være mest sårbare blant mannlige prostituerte vil være:

- Mindreårige
- Rusavhengige
- Psykisk/fysisk syke
- Ressursvake
- Personer som av ulike grunner har et desperat og akutt behov for penger
- Personer uten noen andre alternativer til inntekt
- Personer som oppholder seg ulovlig i landet
- Personer som av ulike grunner ikke kan eller vil anmelde kriminelle forhold til politiet

Blant de 8 mennene vi fikk kontakt med gjennom www.gaysir.no var det ingen som fortalte om voldserfaringer i prostitusjonen. I forhold til alder var det tydelig at de yngste og de som ruset seg mye oftest droppet kondom med kundene. De mest ressurssterke og de som hadde studier/ jobb ved siden av prostitusjonen fremsto som de som opplevde prostitusjonen som minst problematisk og som alltid brukte kondom.

4. Hjelpetiltak

4.1 Hva finnes?

Nadheim

Nadheim drives av Kirkens Bymisjon i Oslo og er et tilbud til kvinner og menn med prostitusjonserfaring.

Nadheim jobber med oppsøkende arbeid og individuell oppfølging og tilbyr ulike kurs og praktisk bistand/ veiledning i forhold til helse, bolig, økonomi, rusproblematikk, sikkerhet, juridiske forhold og personlige eller sosiale utfordringer.

Pro Sentret

Pro Sentret er Oslo kommunes hjelpetiltak for kvinner og menn med prostitusjonserfaring og et nasjonalt kompetansesenter på prostitusjonsfeltet.

Pro Sentret jobber med oppsøkende arbeid, men ikke direkte rettet mot de mannlige prostitusjonsmiljøene. Menn som kommer i kontakt med Pro Sentret kan benytte seg av helsetilbudet (lege, sykepleier og terapeut), få gratis kondomer og glidekrem og individuell oppfølging i forhold til økonomiske, juridiske og sosiale spørsmål.

PION - Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge

Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge er et kontaktsted og politisk talerør for kvinner og menn med prostitusjonserfaring. PION arbeider for å ivareta rettigheter og interesser for kvinner og menn som jobber i prostitusjon. De driver forebyggende helse- og opplysningsarbeid, formidler kondomer og glidekrem, arbeider mot undertrykkelse, diskriminering og sosial ekskludering, tar opp spørsmål relatert til politi eller andre offentlige myndigheter på vegne av enkeltpersoner og tilbyr juridisk rådgivning og hjelp.

PION har siden august 2008 jobbet oppsøkende mot det mannlige prostitusjonsmiljøet på internett- og annonsemarkedet gjennom bruk av e-post, sms og telefon. PION kommer også i kontakt med menn med prostitusjonserfaring gjennom deltakelse på arrangementer i regi av homsebevegelsen og ved å delta i samfunnsdebatten om mannlig prostitusjon og sexarbeideres rettigheter.

SUBrosa Menn

SUBrosa drives av Trondheim kommune og er i utgangspunktet et byomfattende helsetiltak for kvinner og menn i rusmiljøet i Trondheim. De jobber oppsøkende i rusmiljøet og har fokus på prostitusjon i dette arbeidet.

SUBrosa har et eget tiltak for menn med prostitusjonserfaring, både for menn i og utenfor rusmiljøet. Tiltaket er delvis brukerstyrt og er åpent mellom 10 og 12 hver tirsdag. Tiltaket fokuserer på samtaler, veiledning og rådgivning. I tillegg tilbys brukerne å delta på besøk i en stall i Trondheimsområdet med en ansatt på SUBrosa en gang i uka. Besøket i stallen har fokus på stell av hest, ridning, samtale og aktivitet.

Ung Pro

Ung Pro er et tiltak ved Kirkens Bymisjon i Trondheim. Tiltaket retter seg mot ungdom mellom 13 og 25 år som er i faresonen eller har erfaring med salg eller bytte av sex, eller har vært utsatt for andre seksuelle krenkelser.

Ung Pro tilbyr samtaler, rådgivning og kan bidra med informasjon/svare på spørsmål på telefon og gjennom nettsiden deres.

Utekontakten i Bergen

Utekontakten i Bergen har et helse- og sosialfaglig tilbud til personer med prostitusjonserfaring. Utekontakten gir praktisk hjelp, råd og veiledning i forhold til ulike helse- og sosiale spørsmål, deler ut kondomer og glidekrem og utstyr til injisering og bistår også overfor andre hjelpeinstanser.

4.2 Hvilke erfaringer og utfordringer har tiltak som har fokus på menn som selger sex?

4.2.1 Erfaringer med oppsøkende arbeid og individuell oppfølging

Per dags dato er det kun PION og SUBrosa som driver med oppsøkende arbeid mot menn som selger seksuelle tjenester. PION jobber i hovedsak oppsøkende på Internett og annonsemarkedet og SUBrosa i rusmiljøet.

PION

PION tar kontakt med menn som annonserer for salg av seksuelle tjenester gjennom å sende e-post og sms. De har også forsøkt å ringe annonsørene, men erfarer at den beste måten å oppnå kontakt på er sms ettersom annonsørene ofte kan være opptatt når de ringer. Når de sender ut sms/e-post informerer de om PION, hva de kan tilby og kontaktinformasjon. For det meste er responsen positiv, og mennene de kontakter setter pris på henvendelsen. Det er sjelden det kommer konkrete henvendelser om bistand med en gang de har sendt ut informasjon, men de erfarer at kontaktinformasjonen blir tatt vare på, og at de tar kontakt ved eventuelle behov senere. PION fører ingen statistikk på hvor mange de kommer i kontakt med gjennom det oppsøkende arbeidet, men mottar jevnlig henvendelser fra menn de har sendt ut informasjon til. De er inne på et par faste nettsider minimum en gang i uka, følger med på hvem som annonserer der og sender ut informasjon til eventuelle nye personer.

PION har også forsøkt å gjøre noe oppsøkende arbeid gjennom nettsiden www.gaysir.no. Dette bød på en del utfordringer i forhold til å tydeliggjøre PION sin rolle, blant annet fordi en del tok kontakt for å få råd om hvordan de kunne prostituere seg. Selv om PION er en interesseorganisasjon og har en ikke-fordømmende holdning til prostitusjon, synes de det ble etisk utfordrende å få henvendelser der unge personer ba om tips på hvordan de skulle prostituere seg. PION jobber ikke oppsøkende på denne arenaen lenger, men vurderer i skrivende stund å starte oppsøkende virksomhet der igjen og da rette seg mot menn under 26 år.

Indirekte driver PION også oppsøkende arbeid ved å delta i den offentlige debatten og på ulike arrangementer tilknyttet homobevegelsen. Ved at de hadde stand og arrangerte debatt på Skeive dager i 2009, fikk de kontakt med personer i miljøet, og de opplever også at folk tar kontakt etter at de har skrevet avisinnlegg og lignende. Samarbeid med ulike miljøer som Skeiv verden, Skeivt forum, LLH og lignende fører også til at de kommer i kontakt med folk i miljøet og får presentert viktige problemstillinger og utfordringer knyttet til feltet.

SUBrosa

SUBrosa jobber oppsøkende i rusmiljøet i Trondheim. Når de går oppsøkende spør de aktivt mennene de møter om de selger seksuelle tjenester for å finansiere rusbruket sitt. Deres erfaringer er at de fleste svarer nei når de stiller spørsmålet, men at flere kommer i etterkant og bekrefter at de har erfaring med å selge sex og at de har behov for å snakke om det.

SUBrosa har i mai 2010 kontakt med 13 menn som selger seksuelle tjenester.

Pro Sentret

Fra 1990 til 2001 hadde Pro Sentret et eget tiltak som jobbet med individuell oppfølging og oppsøkende arbeid som rettet seg mot gutter og menn. Siden 2001 har Pro Sentret ikke jobbet oppsøkende mot de mannlige prostitusjonsmiljøene i Oslo.

Da Pro Sentret jobbet oppsøkende mot det mannlige prostitusjonsmarkedet var det i hovedsak på Oslo S, kafeer og puber, ulike sentrumsnære områder og spillehaller. Pro Sentret kom også i kontakt med menn som solgte sex via kundene deres. Det første året (1990) Pro Sentret jobbet oppsøkende mot det mannlige prostitusjonsmiljøet hadde vi kontakt med 30 ulike gutter/menn. Tallet på antall brukere steg jevnt på 90-tallet. I 2000 hadde Pro Sentret 111 mannlige brukere, hvorav 52 ble truffet da vi jobbet oppsøkende mot miljøet.

I 2009 hadde Pro Sentret 33 mannlige brukere som mottok en form for oppfølging. 26 av disse var utenlandske og 15 derav var nye brukere det året. Ingen av mennene ble truffet gjennom oppsøkende virksomhet.

Pro Sentret treffer med jevne mellomrom transpersoner når vi jobber oppsøkende mot det kvinnelige prostitusjonsmarkedet. Som tidligere nevnt registreres ingen hos oss som det, men som det kjønnnet de definerer seg selv som og det er som oftest kvinne. Vi har derfor ingen tall på antall transpersoner vi hadde kontakt med i 2009.

Nadheim

Nadheim jobber ikke aktivt med oppsøkende arbeid rettet mot menn. Når de jobber oppsøkende opp mot arenaer der kvinner selger sex og møter menn på disse arenaene, tar Nadheim kontakt og informerer om tilbudet sitt.

I 2009 hadde Nadheim kontakt med 22 menn og transpersoner. Av disse tok 9 personer direkte kontakt med dem. 4 møtte de ute på gata og 9 gjennom innendørsmarkedet. 7 av de 22 personene hadde en form for oppfølging fra Nadheim, hvorav 3 var transpersoner. 19 av de 22 personene var utenlandske.

Nadheim har ved en anledning forsøkt å gjøre oppsøkende arbeid på saunaer for homofile. De gjorde en avtale med saunaen, men saunaen avlyste og de fikk ikke gjort en ny avtale.

Kirkens Bymisjon i Bergen

Da Kirkens Bymisjon i Bergen jobbet med "Felix prosjektet" var en av metodene de benyttet seg av oppsøkende arbeid. De tok utgangspunkt i steder de hadde hørt at det forekom mannlig prostitusjon og jobbet oppsøkende på kjøpesentre, offentlige åpne plasser, parkeringsplasser og parker, kafeer, hoteller, spillehaller og i rusmiljøet. Det oppsøkende arbeidet ble gjort nesten daglig på dagtid og 1-2 kvelder i uken. Gjennom det oppsøkende arbeidet kom ikke Felix prosjektet i kontakt med menn som solgte sex, og de observerte heller ikke virksomhet de med sikkerhet kunne identifisere som prostitusjon.

Uteseksjonen i Oslo

Uteseksjonen er den største aktøren innenfor systematisk oppsøkende sosialt arbeid i Oslo sentrum. Mandatet er rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid overfor unge, unge voksne og voksne. Prostitusjon er ikke et særfokus for Uteseksjonen, men dukker opp som del av problematikken i individuell oppfølging og i forhold til enkelte grupper. Uteseksjonens oppsøkere melder tidvis om situasjoner hvor man har en antagelse om at det kan være snakk om mannlig prostitusjon uten at dette resulterer i mye konkret arbeid med enkeltpersoner i ettertid.

I forhold til bredden i Uteseksjonens målgruppe og på bakgrunn av erfaringer fra tidligere antar Uteseksjonen at tjenesten kan være i kontakt med flere gutter, unge menn og voksne menn som har hatt eller som har erfaring med prostitusjon.

I 2009 hadde Uteseksjonen konkret oppfølging av 2 utenlandske menn i forhold til prostitusjon.

4.2.2 Tabu og stigma

Det er knyttet mye tabu og stigma til prostitusjon. Noen menn som selger seksuelle tjenester vil nok påstå at det finnes enda flere tabuer knyttet til mannlig prostitusjon enn kvinnelig prostitusjon. Kanskje kan stigmaet som følger med å være prostituert være enda tyngre å bære for en mann på grunn av tilleggsbelastninger som avvik fra normative kjønnsrollemønstre og homoseksualitet?

Om noen opplever homofili som stigmatiserende vil selvfølgelig variere. I det norske samfunn er homofili akseptert på lik linje som heterofili i de fleste miljøer, men det finnes likevel mange fordommer mot homofile. Noen er åpne om sin homofile orientering og opplever det som uproblematisk, mens andre vil finne orienteringen belastende. Menn som har sex med menn er overrepresentert i statistikk på flere områder, deriblant dårlig psykisk helse, suicid og rus (Moseng 2005), og en del mannlige prostituerte vil kunne bære på slike belastninger i tillegg til, eller kanskje som følge av, stigmaene som knytter seg til homoseksualitet og prostitusjon.

Flere av tiltakene som har kontakt med menn som selger sex til menn erfarer at både tabuer knyttet til homofili, men også *homofobi*, byr på utfordringer i arbeidet med mannlige prostituerte. I en del av miljøene der det foregår mannlig prostitusjon er

homofobi utbredt, blant annet i rusmiljøet, en del ungdomsmiljøer og blant migranter som kommer fra land der homofili ikke er akseptert. Her finner vi både heterofile, bifile og homofile menn som selger sex til andre menn. I slike miljøer vil det være ekstra vanskelig å få menn til å snakke om at de har solgt sex til menn, nettopp fordi homofili ikke aksepteres eller blir sett ned på, og mange er redde for å bli stemplet eller "oppdaget". Flere tiltak forteller blant annet at enkelte i disse miljøene påpeker at de kun selger seksuelle tjenester der de selv ikke trenger å være seksuelt opphisset for å delta, og at blant annet analsex anses som en avvikende handling og helt uakseptabelt.

I arbeidet med denne rapporten har en tydelig tendens vært at unge gutter debutterer i prostitusjon fordi de er usikre på sin seksuelle orientering og ikke vil snakke med noen i omgangskretsen sin fordi de opplever homofili som tabubelagt (se kapittel 2.3.5). På grunn av usikkerheten benytter de seg av Internett for å lese mer om homofili og komme i kontakt med andre i samme situasjon. Gjennom Internett blir det tydelig at det finnes mange som ønsker å kjøpe sex av unge gutter, og for en som er usikker på om han er homofil eller ikke, vil det kanskje oppleves mer legitimt å ha sex med en mann for penger enn kun for sexens skyld? På denne måten fører tabuet og stigmaet som knytter seg til homofili til prostitusjonsdebuter.

For homofile menn som selger sex til kunder som selv definerer seg som bifile eller heterofile og som lever i heterofile parforhold eller ikke har "kommet ut av skapet", erfarer de at en del av kundene deres opplever homoseksualitet som problematisk. Dette kan by på "ekstraarbeid" for denprostituerte. Mange av kundene har et skamfullt forhold til å ha sex med menn, og en del har et stort behov for å få utløp for kvalene sine, få støtte og bekreftelse på at de er normale. Denprostituerte blir i slike tilfeller en slags "terapeut" for kunden. Noenprostituerte opplever dette som en meningsfull del av prostitusjonen, mens andre vil oppleve dette som slitsomt og tidskrevende.

I andre tilfeller kan kunder være voldelige eller nedsettende mot mennene de kjøper sex av som en følge av ambivalensen de opplever knyttet til å ha sex med menn. Slike kunder vil ofte kjøpe sex av personer de oppfatter som sårbare og ressursvake fordi de anser risikoen for å måtte stå til rette for volden som liten når man velger ut "svake" ofre. I arbeidet med denne rapporten har flere fortalt at denne type kunder ofte kjøper sex av rusavhengige, unge eller utenlandske (asylsøkere, papirløse innvandrere etc.) menn.

At kvinner kan være kunder og menn selgere i prostitusjonen utfordrer de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene i samfunnet – og den tradisjonelle prostitusjonsforståelsen. Fordi denne type prostitusjon går på tvers av normative kjønnsrollemønstre vil det også knytte seg både tabuer og stigmatisering til denne delen av det mannlige prostitusjonsmarkedet.

Stigmaet er kanskje særlig stort knyttet til den kvinnelige kunden ettersom kundene i prostitusjon med stor selvfølgelighet alltid omtales som menn i den offentlige debatten. I samfunnet blir sex ofte fremstilt som noe kvinner kan få så mye de vil av, mens menn kan jakte, jobbe, betale eller tvinge for å oppnå det. En kvinne som da velger å kjøpe sex vil nok ofte stemples av omverden som en seksuell avvik og kanskje også som en taper på kjønnsmarkedet.

For menn som selger sex til kvinner knyttes det tabuer til å være i en seksuell relasjon der pengene er premisset for relasjonen fremfor tiltrekning og begjær. Det å ha sex med en kvinne for å oppnå penger, ikke seksuell tilfredsstillelse, kan ses på som lite maskulint, og den seksuelle maktbalansen mellom kjønnene utfordres. Den tradisjonelle økonomiske maktbalansen mellom kjønnene utfordres også når en mann er avhengig av kvinner for å klare seg økonomisk. Å være mann og ha sex med en kvinne du ikke vil ha sex med, utføre seksuelle handlinger du ikke ønsker å utføre og til og med kunne oppleve å utsettes for overgrep, er for mange svært tabubelagt og sjelden noe det snakkes om.

4.2.3 "Usynlig" virksomhet og lukkede miljøer

Som tidligere beskrevet foregår mannlig prostitusjon ofte mer skjult og i mer lukkede miljøer enn kvinnelig prostitusjon. Både politiet og hjelpetiltakene vi har vært i kontakt med i forbindelse med denne feltbeskrivelsen oppgir at store deler av det mannlige prostitusjonsmiljøet er lite tilgjengelig, og at det byr på utfordringer når man ønsker å nå det. Erfaringer viser at en del av miljøene er svært skeptisk til kontakt med hjelpeapparatet og at man må jobbe målrettet og systematisk opp mot det mannlige prostitusjonsmarkedet over lengre tid for å få kjennskap til miljøene det foregår i.

Pro Sentret har også erfart at det er vanskelig å få "innside informasjon" i forbindelse med arbeidet som knytter seg til denne rapporten. For å få bedre kunnskap om arenaene der menn selger sex til menn har Pro Sentret tatt kontakt med homofile sjekkesteder der andre forteller at det forekommer prostitusjon samt kontaktet en rekke organisasjoner som har ulike roller i det homofile miljøet. Få har villet svare på spørsmål knyttet til hvor mannlig prostitusjon foregår. Noen har sagt rett ut at de ikke ønsker å fortelle oss om det, andre har sagt at de ikke kjenner til det og noen har insistert på at mannlig prostitusjon så og si ikke forekommer i de homofile miljøene i Norge. Når det gjelder arenaer hvor menn selger seksuelle tjenester til kvinner er det enda vanskeligere å få innsyn i arenaer det foregår på. Utover Internet har ikke Pro Sentret mottatt noen konkrete tips på hvem og hvor man bør ta kontakt for å nå disse miljøene, og kun en mann som selger seksuelle tjenester til kvinner har tatt kontakt med oss for å dele sin kunnskap om markedet.

Vi antar at mesteparten av den mannlige prostitusjonen som foregår på Internet ikke foregår på tradisjonelle prostitusjons- og eskorte nettsted, men på nettsider der annen kontaktetablering enn prostitusjonskontakter også foregår. Disse nettsidene inneholder ofte mange profiler hvor folk kun ønsker å komme i kontakt for vennskap, sex uten betaling eller en flørt. Både kjøperne og selgerne av seksuelle tjenester blir mindre synlig for hjelpeapparatet på disse nettsidene.

Da Pro Sentret i ti år jobbet aktivt oppsøkende mot miljøet fikk vi en del kunnskap og også innpass i miljøet gjennom kontakt med kundene til guttene/mennene som solgte sex. I 2010 vil nok denne metoden blitt vanskelig å benytte seg av ettersom det har blitt kriminelt å kjøpe seksuelle tjenester, og at det derfor vil være vanskelig for hjelpeapparatet å komme i kontakt med kundene. Ingen uttalte kunder tok kontakt med oss i forbindelse med annonsen på www.gaysir.no.

4.3 Hva slags hjelp etterspør menn som selger sex?

Flere hjelpetiltak erfarer at noen menn med prostitusjonserfaring melder behov for:

- juridisk veiledning i forhold til rettigheter og orientering om norsk lovverk
- gratis prevensjon og øvrig helsehjelp
- terapeutiske samtaler, rådgivning og sexologisk veiledning
- hjelp til å slutte med prostitusjon og komme seg ut i arbeid
- rusbehandling
- økonomisk rådgivning
- å etablere kontakt med øvrig hjelpeapparat
- sosiale treffsteder/aktiviteter med andre med prostitusjonserfaring.

PION erfarer at menn som selger sex ofte har konkrete spørsmål når de henvender seg til dem, og at menn sjelden kontakter dem for "bare å prate". SUBrosa erfarer derimot at mennene som tar kontakt med dem ofte har behov for nettopp å prate. Denne forskjellen kan nok forklares med at PION og SUBrosa kommer i kontakt med menn fra ulike deler av det mannlige prostitusjonsmiljøet, og at hjelpebehovet er ulikt fra miljø til miljø.

Mennene Pro Sentret var i kontakt med gjennom annonsen på Gaysir var delt i forhold til behovet for hjelp. Av de 8 vi kom i kontakt med, var det 3 personer som meldte at de hadde konkret behov for hjelp. Hjelpen de ønsket var testing av HIV/SOI og øvrig helsehjelp, hjelp til å komme seg ut av prostitusjonen, veiledning i forhold til å stå frem som homofil til venner og familie, noen å snakke med prostitusjonserfaringen om, og noen som kunne uttale seg i den offentlige debatten på deres vegne. Noen fortalte at de ikke fant prostitusjonen problematisk, mens andre sa de trodde de kanskje hadde behov for hjelp, men hadde vanskelig med å konkretisere hva de trengte hjelp til. Andre hadde ingen behov for hjelp fra et prostitusjonstiltak fordi de selv skaffet seg den hjelpen de følte de hadde behov for gjennom øvrig hjelpeapparat og venner.

På grunn av stigmaet knyttet til mannlig prostitusjon, homofili og seksuelle overgrep mot menn, samt frykt for å bli "oppdaget", etterlyser flere menn med prostitusjonserfaring og øvrig hjelpeapparat en anonym rådgivningstjeneste på telefon og/ eller Internet.

Det er viktig å understreke at ikke alle menn som selger sex nødvendigvis har behov for hjelp.

4.4 Fokuset i hjelpeapparatet

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har det blitt svært tydelig at mannlig prostitusjon er noe de aller fleste tiltakene og organisasjoner vi har vært i kontakt med har lite fokus på.

4.4.1 Prostitusjonstiltakene

De fleste prostitusjonstiltak har kun fokus på oppsøkende arbeid mot de kvinnelige prostitusjonsmiljøene. De tiltakene som har et fokus på mannlig prostitusjon har også en betydelig overvekt av kvinnelige brukere. Dette kan forklares med at det mannlige prostitusjonsmarkedet er mer skjult, lukket og utilgjengelig enn det kvinnelige markedet. Forklaringen kan også være at det kvinnelige markedet er større enn det mannlige, eller at kvinner i prostitusjon har mer behov for hjelp enn menn i prostitusjon? Uansett hva som forklarer prioriteringene hjelpeapparatet gjør, kommer vi ikke vekk fra at norske prostitusjonstiltak i mange år har prioritert å bruke mesteparten av sine ressurser på kvinneig prostitusjon, og at mannlig prostitusjon har blitt nedprioritert hos de aller fleste tiltakene over mange år. Dette innebærer at de fleste prostitusjonstiltakene har få mannlige brukere, mindre kompetanse på feltet og dårlig oversikt over markedet.

4.4.2 Øvrig hjelpeapparat

Når det gjelder andre hjelpetiltak som ikke jobber direkte med prostitusjon, men med gutter og menn i livssituasjoner hvor prostitusjon peker seg ut som en mulig inntektskilde, er det få som har fokus på mannlig prostitusjon som et tema blant brukere og ansatte. Dette gjelder både asylmottak, rustiltak, ungdomstiltak, incestsentre, organisasjoner for homofile, tiltak som jobber med seksuell helse og andre tiltak som har kontakt med menn i vanskelige livssituasjoner.

Noen tiltak forteller at de gjerne skulle hatt et større fokus på mannlig prostitusjon, men at de ikke opplever at de har tid til å sette det på dagsorden i en hektisk hverdag. Andre begrunner det manglende fokuset med at prostitusjon ikke er det de *egentlig* jobber med, og at de har for liten kompetanse til å ta det opp som tema og snakke med brukerne om det. Dette argumentet er ikke unikt når det gjelder mannlig prostitusjon, og Pro Sentret kjenner det godt igjen i forhold til kvinnelig prostitusjon i det øvrige hjelpeapparatet også.

En del tiltak er ærlige på at de synes mannlig prostitusjon er et vanskelig tema og ubehagelig å snakke om, og at det er en av grunnene til at det ikke er et tema på deres arbeidsplass. Begrunnelsen er at seksualitet er privat og at det knytter seg mange tabuer til å snakke om sex. For mange blir det ekstra vanskelig å snakke om prostitusjon fordi det knytter seg mye skam, tabuer og fordommer til det, og fordi hjelperne selv har sterke meninger om det. I tillegg er det ofte knyttet ekstra mye skam og tabu til å snakke om menn som selger sex til menn, særlig fordi en del av mennene som selger sex til menn ikke alltid definerer seg som homofile. For mange er det nok også vanskelig å snakke om prostitusjon, makt og seksualitet i en annen kontekst enn man tradisjonelt gjør: med fokus på at menn kan oppleve utnyttning, overgrep og vold – og at kvinner også kan være kunder i prostitusjonen.

4.4.3 Ungdomstiltak

Det er særlig bekymringsfullt at det med noen unntak er lite fokus på prostitusjon blant tiltak som jobber med ungdom. En del av ungdomstiltakene Pro Sentret var i

kontakt med i forbindelse med denne rapporten, men også i forbindelse med rapportene "Kjøp og salg av seksuelle tjenester blant unge i Oslo" (Bjørndahl 2009) og "Hjelpeapparatets forhold til kommersiell seksuelle utnyttning av barn" (Norli 2001), var ærlige på at de har et minimalt fokus på prostitusjon. Noen forteller at det hender at de har mistanker, og at de hører rykter, men at de sjelden tar det opp som tema med ungdommene (Bjørndahl 2010). Andre hevdet bastant at prostitusjon ikke forekom i de ungdomsmiljøene de var i kontakt med. Få av tiltakene har benyttet seg av NOVAs veileder "Ungdom som selger eller bytter seksuelle tjenester – en faglig veileder til hjelpeapparatet" (2006).

De ungdomstiltakene som har erfaring med å ha jobbet med prostitusjon, forteller i hovedsak om tilfeller der jenter har solgt sex. Tall man har fra ulike undersøkelser (se i del 1.4) viser at flere gutter enn jenter under 18 år har prostitusjonserfaring. Forskning viser at en stor andel av ungdom som har solgt sex inngår i det som oppfattes som utekontaktenes målgruppe (Hegna og Pedersen 2002). Mye tyder altså på at ungdomstiltak er i kontakt med en del gutter med prostitusjonserfaring, men at guttene verken får spørsmål om det eller får den hjelpen de eventuelt kan ha behov for på grunn av et manglende fokus i hjelpeapparatet.

4.5 Forslag til tiltak

Pro Mann

Pro Senteret ønsker å sette i gang et eget prosjekt, Pro Mann, som retter seg mot menn som selger seksuelle tjenester. Vi ønsker å sette i gang et 2-årig prøveprosjekt og har søkt Helsedirektoratet om penger til dette.

I prosjektet vil vi jobbe oppsøkende mot det mannlige prostitusjonsmiljøet på Internett, samt etablere et eget poliklinisk tilbud til menn som selger sex. Poliklinikken bemannes med en sykepleier, lege og sosialkonsulent en kveld i uken. Gjennom dette tilbudet ønsker vi å tilby mannlige sexarbeidere helsehjelp, sexologisk rådgivning, psykisk helsehjelp, sosialfaglig oppfølging og juridisk bistand.

Søknaden til Pro Mann ble sendt før arbeidet med denne feltbeskrivelsen ble skrevet. Det kan være aktuelt å tilpasse tiltaket noe i forhold til behovene vi har fått kjennskap til gjennom denne feltbeskrivelsen. Det kan blant annet være aktuelt å inkorporere en anonym rådgivingstjeneste for gutter og menn som selger sex (se neste avsnitt). I tillegg er det viktig at et slikt tiltak samarbeider med PION som allerede jobber opp mot deler av det mannlige prostitusjonsmarkedet.

Anonym rådgivingstjeneste for gutter og menn som selger sex

I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har flere tiltak foreslått at det burde eksistert en anonym rådgivingstjeneste for gutter og menn som selger sex. En slik tjeneste burde operere både på Internet og på telefon. Bakgrunnen for at en slik tjeneste burde opprettes er at mange av tiltakene opplever at menn i prostitusjon vegrer seg for å oppsøke prostitusjonstiltak ved behov for hjelp, og at mange vil ha lavere terskel for å ta kontakt med et tilbud som retter seg spesifikt mot menn, og hvor man kan ta kontakt på telefon og e-post eller gjennom chat.

Pro Sentret er et nasjonalt kompetanseseter på prostitusjonsfeltet og kan drifte en slik rådgivningstjeneste.

Fokus på mannlig prostitusjon ved de ulike prostitusjonstiltakene i Norge

Få av prostitusjonstiltakene i Norge jobber aktivt opp mot de mannlige prostitusjonsmiljøene i Norge.

Erfaring viser at man må jobbe aktivt opp mot miljøene mannlig prostitusjon foregår i for at menn skal benytte seg av de eksisterende prostitusjonstiltakene. I et slikt arbeid er det viktig å ha medarbeidere som har øremerkede stillinger og et mandat som sier at de skal jobbe med mannlig prostitusjon og oppsøkende rettet mot disse miljøene.

I Oslo kan et samarbeid mellom Uteseksjonen og Pro Sentret være aktuelt.

Fokus på ungdomsprostituasjon

Pro Sentret foreslo en rekke tiltak i forhold til ungdomsprostituasjon i rapporten "Kjøp og salg av seksuelle tjenester blant unge i Oslo" (Bjørndahl 2009). I tillegg har vi kommet med en del anbefalinger i forbindelse med vedtak 5 i Oslo Kommunes handlingsplan for 2008-2010. Tiltakene og anbefalingene vi har foreslått er blant annet kompetanseheving i relevante hjelpetiltak, oppsøkende arbeid blant unge med fokus på prostitusjon, øremerkede midler til å jobbe med ungdomsprostituasjon hos tiltak som jobber med ungdom, kartlegging av ungdom og forekomsten av prostitusjon på Internet, en ny "Ung i Oslo" undersøkelse der spørsmål om prostitusjon inkluderes og en kartlegging av kunnskapen om prostitusjon blant de som jobber med mindreårige utenlandske statsborgere. De foreslåtte tiltakene bør iverksettes.

Vi vil særlig bemerke at det er nødvendig med kompetanseheving om salg og bytte av seksuelle tjenester blant tiltak som jobber med ungdom. Per dags dato er det få ungdomstiltak som aktivt har fokus på prostitusjon, og Pro Sentret antar at dette fører tiki at en del ungdom med prostitusjonserfaring ikke får tilbud om samtaler og bistand de har behov for. At ungdomstiltak jobber mer aktivt med fokus på prostitusjon kan i tillegg ha en forebyggende effekt.

Vi har også fått kunnskap om at en del ungdomstiltak har lite fokus på seksuell orientering i arbeidet sitt. Vi tror et økt fokus på seksuell orientering kunne hatt en forebyggende effekt ettersom en del unge gutter som er usikre på egen seksualitet kan være såbare i forhold til å debutere i prostitusjon.

I forhold til forebyggende arbeid er det også viktig at det jobbes aktivt med trygg nettbruk blant barn og ungdom.

Kunnskapsløft hos ansatte i hjelpeapparatet

Feltbeskrivelsen har vist at mange av hjelpetilbudene som retter seg mot menn, har lite kunnskap og lite fokus på mannlig prostitusjon.

Et prosjekt som har fokus på undervisning og kompetanseheving om mannlig prostitusjon blant ulike tiltak ville sannsynligvis medført et større fokus på mannlig prostitusjon. Tiltak et slikt prosjekt kunne jobbet opp mot er asylmottak, rustiltak,

ungdomstiltak, incestsentre, organisasjoner for homofile, tiltak som jobber med seksuell helse og andre tiltak som har kontakt med menn i vanskelige livssituasjoner.

5. Kunnskapsbehov – trenger vi å vite mer?

Pro Sentret mener det er behov for mer kunnskap om mannlig prostitusjon. I arbeidet med denne feltbeskrivelsen har vi hatt begrenset med tid og ressurser, og innholdet i rapporten kan ikke betegnes som forskning.

Etter vår vurdering er det behov for mer forskning av både kvalitativ og kvantitativ art. Fafo og NOVA har kompetanse og erfaring med forskning på det norske prostitusjonsmarkedet. I fremtiden håper vi at begge disse forskningsinstitusjonene vil prioritere forskning på feltet, og at det vil bevilges penger til dette.

5.1 Ungdom som selger sex

Som vist til tidligere har NOVA gjennomført ulike undersøkelser der de har spurt ungdom om deres erfaringer med salg av sex. I 2007 gjennomførte NOVA undersøkelsen "LUVO – Longitudinell ungdomsundersøkelse om vold og overgrep" på 67 videregående skoler i Norge. Denne undersøkelsen inneholdt spørsmål om erfaringer med å selge seksuelle tjenester og holdninger til prostitusjon. Disse tallene er foreløpig ikke publisert. Pro Sentret mener det hadde vært svært nyttig å få disse tallene analysert, og at man bør se på sammenhengen mellom prostitusjonserfaring, økonomi, familieforhold, skoleprestasjoner, voldserfaringer, overgrepserfaringer, seksuell debut, seksuell orientering, antall sexpartnere, rusbruk, selvskading, spisevaner, Internetvaner, kriminalitet, sosial omgangskrets, følelsesliv og livskvalitet.

NOVA har også uttrykt en interesse til Pro Sentret om å gjennomføre en mer kvalitativ undersøkelse som ser på holdninger til ungdomsprostitusjon hos ansatte på ulike tiltak som jobber med ungdom. Parallelt med en slik undersøkelse kunne man gjennomført en tilsvarende undersøkelse blant ungdom, og analysert de ulike undersøkelsene opp mot hverandre. Pro Sentret tror et slikt forskningsprosjekt hadde vært både nyttig og interessant.

5.2 Menn og transpersoner som selger sex

Pro Sentret har i denne feltbeskrivelsen gitt en overfladisk beskrivelse av arenaer og aktører på det mannlige prostitusjonsmarkedet. Feltbeskrivelsen har vist at det er mye vi ikke vet om det mannlige prostitusjonsmarkedet. Vi mener det er behov for både kvalitativ og kvantitativ forskning, og at det bør ses nærmere på aktører på feltet, arenaer, omfang og livssituasjonen til menn og transpersoner i prostitusjon.

I forhold til omfanget av mannlig prostitusjon hadde det vært interessant å gjennomføre undersøkelser om dette. Det kunne også vært interessant å få gjennomføre anonyme undersøkelser i miljøer hvor man tror det forekommer mannlig prostitusjon, som for eksempel i rusmiljøet.

5.3 Kundene til menn og transpersoner som selger sex

Kunden spiller en viktig rolle i prostitusjonen ettersom det er kunden som skaper etterspørselen. I den kvinnelige prostitusjonen har det blitt anerkjent at kunden spiller en viktig del i prostitusjonen, mens i den mannlige finnes det mindre kunnskap om hvorfor kvinner og menn kjøper seksuelle tjenester av menn (Møllhausen 2009:90).

Økt kunnskap om kundene i den mannlige prostitusjonen kan bidra til å få bedre innsikt i mannlig prostitusjon som fenomen, og Pro Sentret mener derfor at det bør forskes på kundene til menn og transpersoner som selger sex.

Kilder

Bjørndahl, Ulla (2010): "Det foregår skjult og det hender vi hører rykter" i *Året 2009. Ny virkelighet, ny muligheter?*. Oslo: Pro Sentret

Bjørndahl, Ulla (2009): *Kjøp og salg av seksuelle tjenester blant unge i Oslo*. Oslo: Pro Sentret

Bjørndahl, Ulla og Bjørg Norli (2008): *Fritt vilt. En undersøkelse om voldserfaringene til kvinner i prostitusjon*. Oslo: Pro Sentret

Bjørne-Fagerli, Inger (2007): *Två manliga prostitusjonskarriærer*. Masteroppgave i pedagogikk. UiO: Oslo

Clausen, Sten-Erik (1996): *A classification of social assistance recipients in Norway*, Scandinavian Journal of Social Welfare (5):208-214

Gransell, Leyla og Henning Hansen (2009): *Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår*. København: CASA

Hanssen, Arne- Harald (1984): *Gutteprostitusjon i Oslo*. Mellomfagsoppgave i kriminologi. Oslo: UiO

Hegna, Kristinn og Willy Pedersen (2002): *Sex for overlevelse eller skyggebilder av kjærlighet. Ungdom under 18 år som selger seksuelle tjenester*. Oslo: NOVA rapport 5/02

Høigård, Cecilie og Liv Finstad (1986): *Bakgater. Om prostitusjon, penger og kjærlighet*. Oslo: Pax Forlag

Jessen, Liv (2010): "Markedet i Europa og Norge" i *Året 2009. Ny virkelighet, ny muligheter?*. Oslo: Pro Sentret

- Johansen, Per (2010): *Ungdom og salg av seksuelle tjenester i lys av ungdomsundersøkelsen i Trondheim*. Foredrag på møte i det norske prostitusjonsnettverket i Trondheim 4. mai 2010
- Kippe, Elin (2000): *Gategutt eller gigolo? En studie av fire menn som selger sex*. Hovedoppgave i kriminologi. Oslo: UiO
- KOM (2010): *Rapport fra koordineringsenheten for ofre for menneskehandel 2009*. Oslo: Politidirektoratet
- Jordheim Larsen, Camilla og Willy Pedersen (2005): *Bytte, kjærlighet, overgrep. Seksualitet blant ungdom i randsonen*. Oslo: NOVA rapport 10/05
- Moseng, Bera Ulstein (2005): *Skeive dager 2003 – en rusundersøkelse*. Oslo: NOVA rapport 3/05
- Mossige, Svein og Solveig Abrahamsen (2010): *The Baltic Sea Regional Study on Adolescents' Sexuality. Resultater fra den norske delen av studien. (Norsk oversettelse av to artikler i NOVA-rapport 18/07)*. Oslo: NOVA
- Mossige, Svein og Kari Stefansen (red.) (2007): *Vold og overgrep mot barn og unge. En selvrporteringsstudie blant avgangselever på videregående skole*. Oslo: Nova rapport 20/07
- Møllhausen, Trine (2009): *Mannlig prostitusjon – en studie av fem menn som har erfaring fra salg av seksuelle tjenester*. Masteroppgave i sosiologi. Oslo: UiO
- Norli, Bjørg (2001): *Hjelpeapparatets forhold til kommersiell seksuelle utnyttning av barn*, Oslo: Pro Sentret
- Pape, Hilde og Kari Stefansen (red.) (2004): *Den skjulte volden? En undersøkelse om Oslobefolkningens utsatthet for trusler, vold og seksuelle overgrep*. Kari Stefansen og Hilde Pape (red.) Oslo: NKVTS/ NOVA, NKVTS rapport nr.1/2004

Solevåg, Asbjørn og Margareth Isachsen (1993): *Rapport fra prosjekt. Å nå gutter som prostituerer seg for å muliggjøre Hiv-forebyggende arbeid*. Oslo: Pro Sentret

Sæbø, Gunnar (1993): *Som folk flest? En beskrivelse av levekårsforskjeller mellom sosialklienter og totalbefolkningen*, Oslo: Institutt for sosialforskning, INAS notat nr.4

Trondheim kommune (2006): *Ungdomsundersøkelsen. Hovedrapport 2005*. Trondheim: Trondheim kommune, Utviklingstjenesten

Trondheim kommune (2010): *Ung HiT. Ungdomsundersøkelsen i Trondheim. Hovedrapport 2009*. Trondheim: Trondheim kommune

Træen, Bente, Heine Stigum og Per Magnus (2003): *Rapport fra seksualvaneundersøkelsene i 1987, 1992, 1997 og 2002*. Oslo: Folkehelseinstituttet

Tonstad, Asle og Anette Abrahamsen (2002): *Mannlig prostitusjon i Bergen 1999-2001. Rapport Felixprosjektet*. Bergen: Kirkens Bymisjon

Tveit, Marianne og May-Len Skilbrei (2008): *Mangfoldig marked. Prostitusjonens omfang, innhold og organisering*. Oslo: Fafo

Vedeler, Janikke Solstad, Karin Sasaoka og Svein Mossige (2006): *Ungdom som selger eller bytter sex – en faglig veileder til hjelpeapparatet*. Oslo: NOVA

PROSJEKTBEKRIVELSE

Feltbeskrivelse om mannlig prostitusjon i Norge

Bakgrunn

Det finnes per dags dato få tiltak i Norge som er spesielt rettet mot menn som selger sex, og Pro Sentret erfarer at menn som selger sex i liten grad benytter seg av polikliniske tilbud som er åpen for sexarbeidere av begge kjønn. Menn som selger seksuelle tjenester opererer ofte på andre arenaer en de tradisjonelle kvinnelige prostitusjonsarenaene og det foregår lite oppsøkende arbeid rettet mot disse arenaene.

De fleste studier som er gjort på mannlig prostitusjon i Norge har vært kvalitative. Da Fafo foretok en kartlegging av det norske prostitusjonsmarkedet i 2008 var det kun kvinnelig prostitusjon som ble kartlagt. Det nærmeste man kommer tallfesting på omfang er undersøkelser gjort blant ungdom under 18 år (Nova undersøkelsen "Ung i Oslo fra 1996 og Ungdomsundersøkelsen i Trondheim fra 2005). Selv om begge disse undersøkelsene viste at relativt få unge hadde erfaring med salg av seksuelle tjenester (1,4 % og 3,5 %), var det betydelig flere gutter enn jenter som svarte at de hadde sexsalgs erfaring i begge disse undersøkelsene.

Kombinasjonen av manglende kartleggingsarbeid/forskning, få spesifikke tiltak og lite oppsøkende virksomhet på det mannlige prostitusjonsmarkedet gjør at man i Norge har lite systematisk kunnskap om mannlig prostitusjon.

Sexarbeidere er en marginalisert gruppe med behov for særlig tilrettelagte tiltak. Menn som selger sex kan ha flere tilleggsbelastninger, blant annet avvik fra normativt kjønnsrollemønstre og homoseksualitet. Menn som har sex med menn (MSM) er overrepresentert i statistikk på flere områder, deriblant risikosex, seksuelt overførbare infeksjoner, dårlig psykisk helse, suicid og rus (jmf NOVA rapport nr 3 2005).

Pro Sentret mener det er viktig å lage en feltbeskrivelse av det mannlige prostitusjonsmarkedet som systematiserer hvilken kunnskap som finnes i Norge om arenaer, aktører og eventuelle hjelpebehov. En slik feltbeskrivelse vil ikke bare gi en oversikt over hva man vet om feltet, men også gi en oversikt over hva man mangler kunnskap om.

28.10.2009 deltok Pro Sentret på et møte i Helsedirektoratet om mannlig prostitusjon. På møtet ble det vedtatt at Helsedirektoratet skulle ta initiativ til igangsettelse av en felt/arenabeskrivelse. Pro Sentret og Helsedirektoratet har i etterkant av møtet vært i dialog om muligheten for at Pro Sentret kunne skrive en slik feltbeskrivelse. Begge parter har stilt seg positive til dette.

Hovedmål

Å samle inn kunnskapen som finnes om mannlig prostitusjon i Norge med fokus på arenaer, aktører og eventuelle hjelpebehov i en systematisk feltbeskrivelse.

Delmål

Gi en kort beskrivelse av hva man vet gjennom eksisterende dokumentasjon på feltet i Norge.

Få oversikt over hvilke hjelpetiltak som finnes i Norge som jobber med mannlig prostitusjon.

Få oversikt over hvilke arenaer mannlig prostitusjon foregår på og hvilke kjennetegn disse arenaene har.

Få oversikt over hvilke aktører som finnes på markedet (både de over og under 18 år) og hvilke kjennetegn de ulike segmentene av markedet har.

Gjøre en omfangsberegning på de områdene av markedet som er tilgjengelig for å gjøre en slik beregning.

Skissere de hjelpebehov som finnes og hvilke hjelpetiltak som mangler/etterlyses.

Metode

Gjennomgang og systematisering av eksisterende dokumentasjon på feltet.

Systematisk kartlegging/registrering av annonser på internett der det annonseres for mannlig prostitusjon i prosjektperioden.

Intervju med hjelpetiltak, forskere og andre med kunnskap om mannlig prostitusjon i de største byene i Norge (Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim).

Evaluering/rapportering

Prosjektet leverer en feltbeskrivelse i form av rapport avslutningsvis, senest 15.5.2010.

Ansvar og organisering

Ansvarlig:	Seksjonssjef Liv Jessen
Styringsgruppe:	Seksjonssjef Pro Sentret Prosjektleder
Ressursgruppe:	Sammensettes av aktuelle representanter ved prosjektoppstart.

Pro Senteret søker din kunnskap

Kjenner du til det mannlige prostitusjonsmiljøet?

Vil du dele kunnskapen din med oss?

Aktører på feltet som ønsker å bidra med kunnskap oppforders til å ta kontakt med Ulla Bjørndahl ved Pro Senteret på telefonnummer 23100200 eller e-post ulla.edith.bjorndahl@sby.oslo.kommune.no

Vi har taushetsplikt og du kan selvfølgelig være anonym!

[Ler mer om Pro Senteret](#)

Pro Sentret er:

et riksdekkende kompetansesenter for prostitusjon. Vi er også Oslo kommunes hjelpetiltak for kvinner og menn med prostitusjonserfaring. Vi er finansiert ved statlige og kommunale midler. Vi har 16 stillinger og flere frivillige medarbeidere. Vi har til en hver tid også prosjekter med midlertidig engasjerte ansatte.

SOM KOMPETANSESENTER SKAL VI HA LANDSDEKKENDE VEILEDNINGS- OG KUNNSKAPSFORMIDLINGSOPPGAVER OM:

- kvinnelig og mannlig prostitusjon og barneprostitusjon
- årsaker og skadevirkninger til prostitusjon
- gode metoder i sosialt arbeid med personer som prostituerer seg

Vi skal tenke forebygging og ha et likestillingsperspektiv, samt holde oss ajour med utviklingen i Norge og internasjonalt.

- Vi skal yte veiledning på forespørsel fra ansatte i hjelpeapparatet
- svare på henvendelser fra prostituerte over hele landet
- bistå universiteter, høyskoler og grunnutdanninger med materiell og undervisning og initiere forskning
- ta imot studenter og hospitanter
- utarbeide dokumentasjon og bibliotek
- drive informasjons- og holdningsarbeid.

SOSIALT HJELPETILTAK:

ARBEID MED ENKELTPERSONER: Et individuelt rettet arbeid står sentralt i vårt tilbud. Utgangspunktet er den enkelte brukers ønske om råd og veiledning, det være seg om økonomiske, juridiske eller sosiale og helsemessige spørsmål. Vi tilbyr også hjelp til endring og personlig vekst. Vi har taushetsplikt.

VARMESTUE: Varmestua er et lavterskeltilbud basert på omsorg og motivasjon. Vi ønsker brukernes medvirkning i driften. Vi initierer miljøtiltak og har fokus på bedret helse. Her har vi skadereduserende profil som utgangspunkt for rehabilitering.

OPPSØKENDE ARBEID I PROSTITUSJONSMILJØENE: Hovedmål er helseopplysning og forebygging, på gata og innendørs. Et særlig fokus på unge i prostitusjonen er viktig.

HELSETILBUD: Hovedfokus er seksuell og reproduktiv helse, samt rusrelatert helsearbeid og smitteforebygging. Tilbudet er gratis.

ARBEIDSMARKEDSTILTAK: Kvalifiserende kurs og individuell oppfølging tilpasset enkeltpersoner eller grupper. Vi har fokus på ressurser og muligheter.

PROSJEKTER/GRUPPEARBEID: Vi er åpne for prosjekter og gruppevirksomhet, både for å undersøke/kartlegge et område eller prøve ut nye metoder.

Pro Sentret tror at:

Alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd. (fra menneskerettighetserklæringen)

Pro Sentret ønsker å bygge sitt arbeid på det beste i vårt samfunns humanistiske tradisjon. Prostitusjon er ikke en egenskap ved mennesker, men en handling. Vi ønsker å se enkeltmennesket i et helhetlig perspektiv. Samfunnet trenger å vise solidaritet med kvinner og menn som selger sex. Vi må se dem som subjekter i egne liv og ha respekt for deres valg. Vi ønsker å bryte ned myter og fordømmer med innsikt og viten og vil arbeide for at samfunnet ikke brennmerker de som deltar i prostitusjonen. Prostitusjon foreligger når minst to parter kjøper, respektivt selger seksuelle tjenester. Samfunnet bør ha en betydelig forebyggende innsats mot prostitusjon og et godt sosialt tilbud til de som vil ut av det. Arbeidet må være basert på en ikke - fordømmende holdning.

Pro Sentret

OSLO KOMMUNE

Tollbugaten 24 / N-0157 Oslo / Norway

Tlf. +47 23 10 02 00 / Telefaks: +47 22 41 05 44 / E-mail:

prosentret@sby.oslo.kommune.no

www.prosentret.no